Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 226/1521 | Łódź, Czwartek 27 września 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, י״ג תשרי תרפ״ט | Nr. 226/1521

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

לאדזער! געדענקט, אז דער פאסיגסטער וועג צו העלפען אונזערע פייערלעשער

איז צו קויפען אבצייכנונגען צו 50 גר., 1 זל. און 10 זל. וועלכע מ'בעקומט אין אלע אבטיילונגען פון די לאדזער פרייוויליגע פייערלעשער.

מיין רעקלאמע

איז גוטע סחורה

דעריבער טרינקט נור דעם וויין פון דער בעוואוסטער פירמע

מענדיל בארנשטיין

„באָרווין"

לאדז, נאווואמיעסקא 30

טעל. 30-58 טעל.

היט אייך פאר פאלסיפיקאַטען !!

כ'דריק אויס מיטגעפיהל דעם לעהרער פון מיין שול מישאַ העלמאַן צוליב'ן טויט פון זיין

מוטער נ. ע.

ג. א. ליס

אינהאבער פון דער שולע „דרכי נועם".

דעם טיפסטען בייליד אונזער קאָלעגע מישאַ העלמאַן צוליב'ן טויט פון זיין

מוטער

לעהרער-פערסאָנאַל

פון דער פריוואַט-שולע ג. א. ליס.

מיין פריינד מישאַ העלמאַן צום טויט פון זיין אונפערגעסליכער

מוטער נ. ע.

מיין טרייסט-וואָרט.

משה נעלקען.

אנאנסען

איז נייעם פאלקסבלאַט האבען דעם גרעסטען ערפאלג

דער מאָרגענדיגער

ערב-יום-טוב-נומער פון

„נייעם פאלקסבלאט"

וועט האלטען 20 זייטען וועט האלטען

אַנאָנסען ווערען אָנגענומען היינט אַ גאנצען טאָג אין דער אַדמיניסטראַציע, פעטריקאָווער 21.

Wspólnikowi memu p. **Abramowi Gelassenowi**

oraz **Rodzinie** z powodu zgonu

B. P. OJCA

serdeczne współczucie wyrażają

KAZIMIERSCY.

Dr. med.

BRAUN

וואוינט יעצט

6-טען שערפיען 1

(בענעדיקטא) טעל. 40-26

ספעציאַל-ארצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוועכע

נעמט אָן פון 9–11 פריה און פון 5 ביז 8 אָוועגד.

וואָרנונג!

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער עפענטליכקייט, אז מיין געוועזענער שותף שלום אינפעלד וואוינהאפט אין לאדז, זשגאוווסקא 35A, מיט וועלכען איך האָב אין יאָהר 1926 מיינע אַלע געשעפטען ליקווידירט, האָט אָהן רעכט זיך פערהאַלטען וועקסלען אין בלאַנקאָ אויף אַלכע בלאַנקעטען מיט מיין אונטערשריפט לייזער בזשעזשינסקי זשגאָווסקא 7, אויסשטעלענדיג זיי, לאָזט ער זיי אין קורס.

דעריבער וואָרען איך אַלע סוחרים די וועקסלען נישט צו נעהמען, ווייל איך בין פאַר זיי נישט פעראַנטוואָרטליך און געגען דעם פערשפרייטער פון די וועקסלען טרעט איך געריכטליך אַרויס.

מיט אַכטונג לייזער בזשעזשינסקי

לאדז, זשגאָווסקא 7. 1160

אתרוגים מובחרים לולבים והדסים

במקח השוה אין הורט און ענצעל

שוין צו בעקומען ביי

עמנואל קאפעל.ש

פלאץ וואָלנאשטשי 10 (נייע שטאדט).

אתרוגים

מובחרים לולבים והדסים במקח השוה

הורט און ענצעל צו בעקומען ביי

וואָלף קופערבערג, בזשעזשינער 2

טעלעפאָן 83-69.

אתרוגים

מובחרים, לולבים והדסים

אויף הורט און ענצעל צו בעקומען ביי

שמואל הערש ליס, ווסכאדניא 6 פ אנט 2 שט.

פיליע 1: נאָוואָמיעסקא 4, ביי טרויבע.

פיליע 2: פולנאצנא 16, ביי אייזיק לאנדאווימש.

1119

סוכות פערטיגע אויך אַפּגוץ

און אויך צו פערקויפען צו זעהר בילליגע פרייזען אין דער קיסטען-פאבריק ווסכאדניא 12.

בעמערקונג: כ'בעט די געעהרטע קונדשאַפט ווי אַמשנעלסטען צו בעשטעלען, כדי מען זאָל קענען יעדען צופרידענשטעלען.

1108

אויפרייס אין פראנצויזישע אמוניציע=לאגערן
40 פערזאן דער'הרג'עט.—200 שווער פערוואונדעט.

פ אַ ר י ז, 26. (אַט"ע). צוליב אַ דינאַמיט-אויפרייס אין די אַמוניציע-לאַגערן נעבען מעמול זענען דער'הרג'עט געוואָרען 40 פערזאָן. 200 זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

מארשאל פילסודסקי קומט צו-ריק קיין פוילען.

בוקאַרעשט, 26. (אַט"ע). מאַרשאַל פילסודסקי וועט שבת און זונטאַג אָפיציעל ווײלען אין דער רומענישער הויפּט-שטאָדט ביקאַרעשט. ס'וועלען פאַרק'מען צוליב זיין כבוד גרויסע פייערליכקייטען.

דינסטאָג דעם 2. אָקטאָבער וועט מאַרשאַל פילסודסקי אָבפאַהרען פון רומעניען קיין פוילען.

פ.פ.ס. זאל אנטייל נעהמען אין דער רעגירונג.

אַזעלכע סענסאַציעס ברענגט די סאוויעטישע פרעסע.

מאָסקווא, 26. (ספּ.טעל.) די „איזוויעסטיאַ" פון 25-טען סעפּטעמבער ברענגט אַ קאָרעספּאָנדענץ פון וואַרשאָ, אין וועלכער ס'ווערט געזאָגט, אַז אין פוילען איז ענטשטאַנען אַ פּראָיעקט צו ענדערען דעם צוזאַמענשטעל פון דער רעגירונג, דערביי זאָלען בעריקזיכטיגט ווערען די פּ. פּ. ס.

שרעקליכער שטורם אין דער דאנציגער אומגעגנד.

דאַנציג, 26. (אַט"ע). נעכטען האָט אויפ'ן דאַנציגער ברעג געבושעוועט אַ געוואַלטיגער שטורם, וועלכער האָט אָנגעמאַכט גרויסע שאָדענס אויפ'ן ברעג און אויך אין דער אומגעגענד פון דאַנציג. דער שיף-פערקעהר אויף דער ווייסעל האָט זיך אָבגעשטעלט. פון פיל הייזער זענען אַראָבגעריסען געוואָר'ען די דעכער. הונדערטער אַלטע בוימער זענען אויסגעריסען געוואָרען מיט די וואָרצלען.

א יודישער בית-עולם פאר'ן אוניווערזיטעט.

אַ יודישע שוהל פאַר אַ קינא.

ריגא, 26. (יט"א טעלעגראַפיש). פון מינסק ווערט מיטגעטיילט, אַז דער ראָרטיגער אַזוי-גערופענער ווילנער בית-עולם וועט איבערגעגעבען ווערען אין רשות פון אוניווערזיטעט און ס'וועלען מוזען דערווייטערט ווערען 15.000 קברים. ביז-איצט זענען שוין דערווייטערט געוואָרען פינף טויזענד קברים, דערונטער פיל פון גאונים.

דאָס איז שוין דער צווייטער פאַל, ווען אַ יודישער בית-עולם אין מינסק ווערט ליקווידירט.

פון דער מינסקער כאָר-שוהל, וואָס איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַנ'אַרבייטער-קלוב ווערט איצט געמאַכט אַ קינא.

דער מאריאוויטישער פראצעס אין פלאצק

ווייטערדיגער פערהער פון די עדות.

פּלאָצק, 26. (טעלעפאָניש). נעכטען איז אין פלאָצקער פראָצעס אויסגעהערט געוואָרען דער עדות עמיליא מאַלקאָווסקאַ. זי דערצעהלט, אַז בעת די באָלשעוויקעס זענען אַריינגעקומען קיין פלאָצק זענען די ביסקופען קאָוואַלסקי און פעלדמאַן זיי ענטקעגענגעגאַנגען מיט ברויט און זאַלץ.

די עדות פּרושינאָווסקי און יאַלאָשינסקאַ האָבען אויך אָנגעוויזען אויף דעם אונמאָראַלישען אויפפיהרען זיך אין מאַריאַוויטישען קלויסטער. נאָכ'ן פערהער פון די ראָזיגע עדות האָט דער פּאָרזיצענדער געהייסען אָפּריינען דעם זאַל פון פּובליקום און דער ווייטערדיגער גאַנג פון פראָצעס קומט פאָר ביי פערמאַכטע טירען.

מורא'דיגע שרפה אין האנקאו

7 טויטע אונטער די חורבות.

בערלין, 26, (אַטע). „אוניאָן" מעלדעט, אַז אין האַנקאו איז אין אַ שפּיל-הויז אויסגעבראָכען אַ שרפה וואָס האָט זיך מיט אַ בליץ שנעלינקייט פערשפּרייט און אַרומגעכאַפּט צוויי הונדערט הייזער. איינע פון די קאָמוניקאַציע-אַרטעריעס איז צושטערט געוואָרען.

ביז-איצט זענען שוין געפונען געוואָרען זיבען טויטע קערפּערס. מ'רעכענט, אַז פיל זענען אומגעקומען אין די טייכען, אַנטלויפענדיג פון פייער. 7 טויזענד פערזאָן זענען געבליבען אָהן אַ דאַך איבער'ן קאָפּ.

ארץ=ישראל=פאליצי ערלויבט נישט

צו דאווענען ביי דער כותל-מערבי.

לאָנדאָן, 26. (יט"א טעלעגראַפיש). פון ירושלים ווערט מיטגעטיילט, אַז ערב יום כפור זענען ביים כותל מערבי פאָרגעקומען שטורמישע סצענעס. אינגערפריה האָבען פּאָליציאַנטען בעפוילען צו בעזייטיגען די מחיצה, צווישען די מענער און פרויען. ווען די מתפללים האָבען נישט אויסגעפיהרט די פעראָרדנונג האָבען די פּאָליציסטען אַליין מיט געוואַלד אָפּגערוימט דאָס ווענטעל און דערביי פערוואונדעט איינינע פון די מתפללים. דער פאַל האָט אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע אויפרעגונג.

ד"ר מאַגנעס און בן-צבי האָבען באַלד אינטערווענירט ביים דיסטריקט-קאָמיסאַר. ער האָט אָבער ערקלערט, אַז די פעראָרדנונג פון דער פּאָליציי איז געווען אין אָרדנונג ווייל לויט די עקזיסטירענדע פּאָרשריפטען טאָר מען נישט איינאָרדנען קיין שוהל ביים כותל מערבי.

קאָלאָנעל קיש האָט בעזוכט דעם פערטרעטער פון נציב העליון לוק און פּראָטעסטירט געגען דער פּאָליצייאישער פעראָרדנונג, ה' לוק האָט פערשפּראָכען דעם ענין אויסצופאָרשען. נישט-קוקענדיג, אויף יום כפור האָט זיך די ידיעה בליץ שנעל פערשפּרייט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין א"י און האָט אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע אויפרעגונג.

אין דער צייט פון ענטוואפנונג

האָט מען ערפונדען האַרמאַטען אויף אעראָפּלאַנען

בערלין, 26. (ספּ. טעל.) צוויי שפּאַנישע קאַפּיטאַנען האָבען ערפינדען אַ האַרמאַט, וועלכען מ'קען בענוצען אויף אַנ'אעראָפּלאַן. ס'זענען שוין געמאַכט געוואָרען די ערשטע ערפאָלגרייכע פּרובען מיט דעם ראָזינען האַרמאַט.

„רזשעק דער בויכשניידער" אין עסען

האָט ערמאָרדעט 4 מיידלעך אויפ'ן סעקסועלען געביט.

בערלין, 26 (ספּ.טעל.) דער געהיימניספולער סעקסועלער מערדער, וועלכער האָט אַ לאַנגע צייט געוואַלדעוועט אין דער געגענד פון עסען איז אַרעסטירט געוואָרען. דאָס איז אַ געוויסער אַלאָיז טריפּ, וועלכער האָט ערמאָרדעט 4 מיידלעך.

אין יוני האָט ער ערמאָרדעט אַ יונג מיידעל פון האַנאָווער, דריי וואָכען שפּעטער אַ באָנע, נאָכהער אַ יונגע לעהרערין, און אַ שילערין. אַלע פערברעכענס איז טריפּ בעגאַנגען אויפ'ן סעקסועלען געביט.

בעגרעניצט די יודישע שחיטה אין מינסק.

ריגא, 26. (יט"א טעלעגראַפיש). פון מינסק ווערט מיטגעטיילט, אַז לויט דער יודישער שחיטה קען געשאָכטען ווערען נישט מעהר ווי 20 פּראָצ. פון די געשלאַכטעטע פיה. אַזוי ווי די יודישע בעפעלקערונג פון מינסק בעטרעפט מעהר ווי 50 פּראָצענט זענען די איבריגע געצוואונגען צו עסען טרפה. ש

ליקווידירט א גרויסע שפּיאָנאַזש-באַנדע.

לעמבערג, 26. (ספּ.טעל.) נאָך אַ לאַנגער אונטערזוכונג איז דער פּאָליציי געלונגען צו ליקווידירען אַ גרויסע שפּיאָנאַזש-אַקציע, וועלכע האָט געאַרבייט אַרום דעם טייך זברוטש. די באַנדע איז בעשטאַנען פון 29 פערזאָן, בראש פון וועלכער ס'איז געשטאַנען אַ געוויסער זאַריבסקי פון קראַסני. אַלע אַרעסטירטע זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין דע רטורמעקיין טשאָרטקאָוו.

טראצקי קראנק געווארען.

בערלין, 26. (ספּ.טעל.) „פאָלקסווילען" דער אָרגאַן פון דייטשע לינקע קאָמוניסטען, דערוויסט זיך, אַז קיין מאָסקווא זענען אָנגעקומען פערטרויערליכע ידיעות וועגען דער שווערער כקראַנקהייט פון טראָצקי'ן. טראָצקי איז קראַנק אויף מאַלאַריע.

ציהונג פון דער מלוכה=לאָטעריע

5. קלאַס 17=טער טאָג.

100.000 זל. נומער 88858.
15.000 זל. נומערן 23318 39912.
3.000 זל. נומערן 16536 45842 138679 148067.
2.000 זל. נומערן 488 5925 7702 19248 37817 54529 83343 91554 117383 130682 142277.
1.000 זל. נומערן 13747 14657 17804 27223 33204 40190 40794 52483 63233 65246 81069 87225 87776 103570 114317 122401 127215 127716 135297 148507 150580.
600 זל. נומערן 13084 21513 25345 39061 39493 40826 10222 78137 79426 83645 89170 113608 117557 119777 119820 125044 1:6931 137576 138293 146678 151409.

אַכטונג, פּ אווינצער סוחרים פון דאמען-קאנפעקציע!

דערמ'ט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז מיר בעזיצען אַ רייכען אויסוואַהל פון פערשידענע דאַמען-מאַנטלען, ווי אויך קינדער-פּאַלטענס פון די נייעסטע פאַסאָנען.

אַלעס צו קאָנקורענץ-פּרייזען!

מיט אַכטונג קויפמאן און פוטערמאן
לאָדז, פּעטריקאָווער 33, אין הויף, לינקס, 2. איינגאַנג, 1. שטאָק.
654

אונזער חבר
מישא העלמאן
צום טויט פון זיין
מוטער נ. ע.
אונזער הייסנסטען מיטגעפיהל.
ז. גירל, ש. גאלדשטיין, ש. דזשיגאן, מ. קאן, מ. פעטערמאן, מ. פולאווער, י. ריינגלאס, מ. נעלקען, א. שליוקאווטש, י. שומאכער.

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען ביילייד אונזער חבר
אליעזר ראגאזשינסקי,
צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון זיין
פאטער נ. ע.
געבר. פּאָטרקאָווסקי.

אכטונג, ציטונגס=פערקויפער!

די פערוואלטונג פון ציטונגס=פערקויפער מאַכט בעקאַנט אַלע איהרע מיטגלידער, אַז מאנטאג, דעם 1. אָקטאָבער ד. י. 6 אַ זייגער אָוועגד וועט פאָרקומען אין אייגענעם לאָקאַל, וואסכאדניא 34

א פערזאמלונג

מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג: 1) אַ בעריכט פון דער טעטיגקייט; 2) ענדערען איין פאַראַגראַף פון די סטאַטוטען.

מיט אַכטונג די פערוואלטונג.

צענטראלער ראד=פערקעהר=פעראיין

אויף לאָדזער וואָיעוואָדזטווע, זאַוואַדזקאַ 5.

זונטאג, דעם 2-טען טאָג סוכות, קומט פאָר אין פאלקס=הויז זאוואדזקא 5, פּינקטליך 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג

א גענעראל=פערזאמלונג

מיט פאָלגענדער טאָג אָרדנונג: 1) וואַהל פון אַ פאָרזיצער; 2) בעריכטען; 3) אונזערע ווייטערדיגע אַרבייט; 4) דיסקוסיעס; 5) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג, רעוויזיר קאָמיסיע און שידס-געריכט; 6) פרייע פאָרשלאָגען.

עס ווערט געבעטען אַלע חברים פון לאַסט-וועגען, איינשפּענער און דראָשקען-בעזיצער פּינקטליך צו קומען.

בעמערקונג: ביי יעדער צאָהל מיטגלידער קומט די פערזאַמלונג פאָר.

די ארגאניזיר=קאמיסיע.

בעקאנטמאכונג.

צו דער געמיינזאַמער גענעראַל-קאָנפערענץ, וועלכע איז פאָרגעקומען נעכטען דעם 26-טען סעפּטעמבער אין לאָקאַל פון לאַסטוועגען-פעראיין זאַוואַדזקע 5 צוזאַמען מיט דעם טראַנספּאָרט עקספּעדיענטען פון די קאַלישער און לאָדזער פאַבריקס-באַהן, איז בעשלאָסען געוואָרען אַ פעראייניגונגס-אַקט אויף דעם עקאָנאָמישען געביט, וועלכעס מיר וועלען זיך געגענזייטיג זיין צו הילף ביי יעדען אַרט סיכסוך.

די עקזעקוטיווע=קאמיסיע.

קאַליגראַף
ל. בערמאַן
(דער יונגער) וואוינט אויף זאַוואַדזקאַ 19, 1-טער שטאָק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען

DR. med. DONCHIN
מאניושקי 1
MONIUSZKI 1,
טעלעפאָן 9-97.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט קיין פוילען.
נעמט אָן טעגליך פון 10-1 מיטאָג און פון 4-7 נ.מ.
זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 27 סעפטעמבער 1928

דער תירוץ וואָס איז געפערליך.

די יודישע פרעסע האָט געבראַכט פאָלגענדע ידיעה פון לאָנדאָן:

„אויף אַ קאָנפערענץ פון די יודישע הילף־אָרגאַניזאַציעס אין ענגלאַנד, האָט מען אויסגעהערט אַ בעריכט וועגן דער שרעקליכער עקאָנאָמישער לאַגע פון די יודען אין רוסלאַנד". צווישען אַנדערע סיבות פון דער שווערער לאַגע, איז אָנגעגעבען געוואָרען אויך דאָס, וואָס פיל יודישע אָנגעשטעלטע זאָגט מען אָב פון זייערע רעגירונגס־פּאָסטענס. די רוסישע רעגירונג ערקלערט דערביי, אַז „זי ענטזאָגט יודישע אָנגעשטעלטע, טאַקע פון יודישער טובה וועגען", ווייל צוליב אַלגעמיין־עקאָנאָמישע מאָטיווען איז די מלוכה געצוואונגען צו פערקלענערען איהרע שטאַט־אָנגעשטעלטע. וואָלט זי אָבער ענטזאָגט נישט־יודישע אָנגעשטעלטע אַנשטאָט יודישע, „וואָלט עס נאָך מעהר פערגרעסערט דעם אַנטיסעמיטיזם צווישען דער רוסישער בעפעלקערונג".

הערען מיר דעם תירוץ, גלויבען איהם, דערמאָנען זיך אָבער דערביי ווי אַלט ער איז!

וואָרים אויך אין אַלטען רוסלאַנד, ווען מ'איז געקומען צו אַ רוסישען מיניסטער, צו וויטע'ן, צו סטאָליפּינ'ען און אַנדערע, מיט דער פאָדערונג, אַז מען זאָל יודען געבען מעהר רעכט, האָבען זיי שטענדיג געענטפערט:

מיר האָבען מורא פאַר'ן פאָלקס צאָרן. אויב מען זאָל היינט געבען יודען מעהר רעכט, וועלען מאָרגען אויסברעכען פּאָגראָמען איבער'ן גאַנצען לאַנד. כדי אויסצומיידען דעם אויסברוך פונ'ם אַנטיסעמיטיזם, איז פאַר יודען בעסער, אַז זיי זאָלען אויך ווייטער בלייבען רעכטלאָז...

די פרעכהייט איז געווען אַזוי קלאָר, אַז דער יודישער באַנקיר וואַרשאַווסקי — גאָר אַ קנאַפער רעוואָלוציאָנער — האָט אַמאָל געזאָגט צו וויטע'ן: דער אַנטיסעמיטיזם וואַקסט דאָך און ברעכט אויס סאַי־ווי־סאַי, טאָ גיט אונז רעכט, וועלען מיר כאָטש איינמאָל וויסען פאַרוואָס דער אַנטיסעמיטיזם האָט אויסגעבראָכען...

וואָרים קיינער האָט נישט געגלויבט אין דער לעגענדע פון „פאָלקס־צאָרן". אַלע זענען אָבער געווען איבערצייגט, אַז מיט דער בעהויפּטונג, אַז „מ'האָט מורא פאַר'ן פאָלקס־צאָרן"; מיט דעם פאַקט, וואו מען האַלט יודען רעכטלאָז, כדי צו בערוהיגען דאָס פאָלק — אַז דערמיט גופא האָט מען געשאַפען און געשטאַרקט דעם אַנטיסעמיטיזם.

איצט הערען מיר דעמזעלבען ענטפער אויך פון דער רעגירונג פונ'ם נייעם רוסלאַנד: מ'זאָגט אָפּ יודישע אָנגעשטעלטע, ווייל אַנדערש וואָלט נאָך מעהר געוואַקסען דער אַנטיסעמיטיזם.

דער חילוק איז נאָר אין דער **בעציהונג** צום געזאָגטען. דער איצטיגער רוסישער רעגירונג **גלויבט מען**, אַז זי האַנדעלט אַזוי, כדי איינצוהאַלטען דעם אַנטיסעמיטיזם. עס איז ביי איהר נישט סתם אַ תירוץ, כדי אָפּצושרעקען די, וואָס פאָדערען גלייכקייט פאַר יודען. איז דער תירוץ איהרער, אין בעצוג אויף דעם אַנטיסעמיטיזם — אמת.

אָבער צוליב דעם הערט ער נאָך נישט אויף צו זיין געפעהרליך. וואָרום קוים זעהען די אַנטיסעמיטען, אַז מ'בעהאַנדעלט יודען ערגער ווי אַנדערע, ווייל מען האָט מורא פאַר זיי; אַז זיי זענען בכח צו דיקטירען (שטילשווייגענד) דער רעגירונג איהר יודישע פּאָליטיק, און אַז די רעגירונג זעהט זיך געצוואונגען צו רעכענען מיט זיי — איז דערמיט גופא ווערט געשאַפען אַנטיסעמיטיזם און עס ווערט געשטאַרקט דער אַנטיסעמיטיזם.

און דאָס איז די געפאַהר, וואָס שטעקט אין אַזוינע תירוצים — סאַי ווען זיי זענען פאַלש, סאַי ווען זיי זענען אמת.

ט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
— און איבערגעצויגען אויף —
צעגעלניאַנא 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
בעמט אָן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אָוו.

דער אונטערגאַנג פון אונזער ציוויליזאַציע

די לופט־מאַנעווער־ען אין לאָנדאָן.

די לאָנדאָנער איינוואוינער האָבען געקאָנט זעהן אַ וועלט־עם ספּעקטאַקעל אין גאַס. כמעט אַ גאַנצע וואָך צייט איז דער הימעל געווען בעפלעקט מיט אַעראָפּלאַנען, וועלכע האָבען ווי מחנות שיינע גרויסע פויגלען געשוועבט איבער דער שטאָט, ראָ אַרונטערלאָזענדיג זיך ביז צו דער ערד, און ראָ אויפהויבענדיג זיך ביז צו די וואָלקענס.

אין דער אמתן איז דאָס גאָר נישט געווען קיין שפּיל, נאָר אַן ערנסטע, אַ זעהר ערנסטע פּאַסירונג.

ווייל דער ראָזיגער שעהנער ספּעקטאַקעל אין הימעל איז געווען די ערשטע גרויסע לופט־מיליטערישע מאַנעווער, איינע פון די נייע מאַנעווערס, וועלכע גיבען אַ בליק אויף די צוקונפטיגע מלחמות און ציינען פאָראויס, ווי אַזוי דער קומענדיגער וועט אויסזעהן. ביז איצט האָט די וועלט געוואוסט פון מאַנעווערס אויף דער יבשה אָדער אויפ'ן ים. די מענשהייט פּראָגרעסירט אָבער, דער מענשליכער פערשטאַנד האָט אין די לעצטע יאָהרען בעזיגט אויך די לופט און צום ערשטען מאָל האָבע מיר געהאַט די זכיה בייצוואוינען אַ גרויסע מיליטערישע מאַנעווער אויך אין הימעל. דאָס בילד פון דער מאַנעווער און די קאָנסעקווענצען דערפון זענען אַזוי וויכטיג, אַז די פּאַסירונג פערטונקעלט גרינג אַלע אַנדערע וועלט־געשעהענישע פון דער לעצטער צייט.

אין דער דאָזיגער מיליטערישער לופט־מאַנעווער האָבען זיך בעטייליגט 300 אַעראָפּלאַנען. זיי זענען געווען צוטיילט אויף צוויי אַרמעען. איינע האָט אַטאַקירט לאָנדאָן, די אַנדערע האָט איהר פערטיידיגט. עס איז אָבער אינטערעסאַנט, אַז פון אָנפאַנג ביז'ן סוף האָט די אַלגעמיינע אויפמערקזאַמקייט צוגעצויגען די אַטאַקירענדיגע אַרמעע. און קיין וואונדער! ווייל דאָס, וואָס זי האָט בעוויזען אויפצוטון אין איינינע טעג, איז גענוג צו דערשטוינען יע־עז רעגקענדיגען מענשען.

דורך דער וואָך צייט פון דער מאַנעווער האָבען די אַטאַקירענדע אַעראָפּלאַנען אַראָפּגעוואָרפען אויף לאָנדאָן 202 באָמבעס פון דינאַמיט און גיפטיגע גאַז. ווען מען האָט זיינען, אַז דורך דער גאַנצער צייט פון דער גרויסער מלחמה האָבען די דייטשען אַרונטערגעוואָרפען אויף ענגלאַנד 300 באָמבעס, וועט מען פערשטעהן, ד יגעוואַלטינקייט פון דעם אויפטו, די אַרמעע האָט אויפגעטון בלויז אין 6 טעג שוין כמעט אַזוי פיל, וויפיל די דייטשע אַרמעע אין די גאַנצע 4 יאָהר פון דער מלחמה.

דאָס איז אָבער נאָך נישט אַלץ. די דייטשע אַעראָפּלאַנען, וועלכע האָבען באָמבאַרדירט לאָנדאָן, האָבען די שטאָט נישט פערניכטעט און פערוואונדעט בלויז נישט מעהר ווי איינינע טויזענד מענשען. די ראָזיגע אַרמעע האָט צעהנדליגער מאָל „פערניכטעט" גאַנץ לאָנדאָן, אַזוי אַז עס איז פון ז'ער רויסער וועלט־שטאָט נישט איבערגעבליבען קיין שטיין אויף אַ שטיין. וואָלטען די באָמבעס, וועלכע זיי האָבען אַרונטערגעוואָרפען, געווען טאַקע פון אמתן דינאַמיט, ווי אין מלחמה־צייט, וואָלט פון גאַנץ לאָנדאָן איצט געבליבען נישט מעהר, ווי אַ כאַרג אַש מיט הויכע צובראָכענע קוימענס, און בערג אויף בערג מיט טויטע מענשען.

זיי האָבען דורך די זעקס טעג „פערניכטעט" לאָנדאָן צעהנדליגער מאָל און איהר איינגאַנצע אָפּגעווישט פון פנים פון דער ערד. וואָלטען זיי געראַט די אויפגאַבע, וואָלטען זיי געקאָנט דורך דער צייט גאַנץ גרינג פערניכטען גאַנץ ענגלאַנד און אומברענגען די גאַנצע ענגלישע בעפעלקערונג. קיינער וואָלט פון זיי נישט געקענט אַנטלויפען און זיך ראַטעווען. זיי וואָלטען פערניכטעט גרויסע שטעט און קליינע, אַרמעען, פלאָטען, ציווילע בעפעלקערונג, מענער, פרויען, קינדער אין וויג און זאָגאַר חיות. אין איינציגער צייט וואָלט זיי פון דעם גאַנצען ענגלישען אינזעל מיט דער בעפעלקערונג פון 44 מיליאָן מענשען געמאַכט אַ וויסטעניש פון טויט און פערניכטונג.

וואו איז אָבער געווען די פערטיידיגונג? וואָס האָט געטון די צווייטע אַרמעע, וועלכע האָט געהאַט די אויפגאַבע צו בעשיצען די שטאָט? דער ענטפער איז, אַז זיי האָבען געטון אַלץ, וואָס זיי האָבען געקאָנט און נעראַרפט טון. מען האָט אויף די אַטאַקירענדיגע אַעראָפּלאַנען געשאָסען פון די שטאַרקסטע און מאָדערנסטע לופט־האַרמאַטען. מען האָט זיי פערפאָלגט און נאָכגעיאָגט מיט אַנ־ערע אַעראָפּלאַנען. ביינאַכט האָט מען דעם גאַנצען הימעל בעלויכטען מיט וואונדערליכע פּראָזשעקטאָרס, וועלכע האָבען פאַר מיילען ווייט פערוואַנדעלט די נאַכט אין ליכטיגען טאָג, די גאַנצע מאַכט פון דעם ענגלישען לופטפלאָט און פון דער אַרמעע אויף דער ערד איז געווען געזענדעט געגען די 150 אַטאַקירענדיגע טייוולאָנים פון דער לופט. דאָס האָט אָבער גאָר נישט געהאָלפען, עס איז אַפילו יאָ געלונגען „אַרונטערצושיסען" אַ געוויסע צאָל פון די אַטאַקירענדיגע אַעראָפּלאַנע, נאָר נאָך איידער מען האָט זיי אַרונטערגעבראַכט, האָבען זיי בעוויזען אַרונטערצואוואַרפען צעהנדליגער דינאַמיט־ און גאַז־באָמבען און כאַכען אַ תל פון דער שטאָט. די גרעסטע צאָהל האָט זיך אין גאַנצען אויסגעדרעהט פון די פערטיידיגער און ווייטער אָנגעגאַנגען מיט זייער טייוועלשער אַרבייט — פון וואַרפען באָמבעס און זייען טויט און פערניכטונג אויף דער שטאָט אונטער זיי.

די מאַנעווערס האָבען אַרויסגעבראַכט איינינע פאַקטען, וועלכע נישט נאָר ענגלאַנד, נאָר די גאַנצע וועלט קען איצט נישט פערנאַכלעסיגען. דאָס זענען פאַקטען, וועלכע האָבען צו טון מיט'ן לעבען און זיכערקייט פון מיליאָנען מענשען — און מיט דער גאַנצער עקזיסטענץ פון אונזער איצטיגער ציוויליזאַציע. קיין וואונדער דעריבער, וואָס דאָס לאַנד האָט אויפגעציטערט דערביי.

צום אַלעם ערשטען איז קלאָר אַרויסגעבראַכט געוואָרען, אַז נישט לאָנדאָן און נישט קיין אַנדער וועלכע עס איז גרויסע שטאָט אין דער וועלט, קען ביישטעהן אַ לופט־אַטאַקע ביי דער איצטיגער צייט. די קונסט פון לופט־פליהעריי און פון פערניכטענדיגע מאַטעריאַלען איז פון דער מלחמה אָן אַזוי געוואַקסען, אַז מיט דער בעסטער פערטיידיגונג פון פערניכטונג, וואָס גרעסער די שטאָט — אַלץ גרעסער די געפאַהר פון פערניכטונג און פון טויט. אַזעלכע שטעט, ווי לאָנדאָן אָדער ניו־יאָרק זענען די בעסטע ציל־ברעטער פאַר די משחיתים פון דער לופט, איי מאָדערנע באָמבע קען פערניכטען אַ גאַנצע געגענט און אומברענגען טויזענטער מענשען, אין פערלויף פון עטליכע שעה צייט קאָן אַזאַ שטאָט ווי לאָנדאָן אָפּגעמעקט ווערען פון דער ערד. קיין פערטיידיגונג קאָן נישט העלפען. מען קען די בעסטע פערטיידיגטע שטאָט אומברענגען אין מיטען העלען טאָג. נאָך גרינגער קען מען עס טון ביינאַכט. דעם ראָזיגען שוידערליכען פאַקט האָט צוגעגעבען דער אָפיציעלער בעריכט וועגען די מאַנעווערן, אַזאַ גרויסע רעגירונג ווי די ענגלישע איז אָפען אַרויסגעקומען מיט אַזאַ מין אמת.

צווייטענס, אויב מען קען אַזוי גרינג־פערניכ־

(ווייטער — זעה 5־טע זייט).

דייטשלאַנד און „פרעסא".

XI.

דער אינטערנאַציאָנאַלסטער אינטערנאַציאָנאַל

די פרעסע איז די אינטערנאַציאָנאַלסטע ערשיינונג אויף דער וועלט. דאָס גרויסע אייראָפּעאישע בלאַט ווערט געלייענט אומעטום, אין אַלע לענדער פון אייראָפּע, אַזיע, אַמעריקא. דאָסזעלבע דאָס אַמעריקאַנישע. די צייטונג איז דער בופאַר, דורך וועלכען איין לאַנד רעדט צום אַנדערען, און דאָס, וואָס עס ווערט געזאָגט אין איין פיהרענדער צייטונג, ווערט תיכף אויפגעכאַפּט, ציטירט און קאָמענטירט דורך דער איבעריגער וועלט־פרעסע. אַ ידיעה פון איין צייטונג מאַכט אָפט אַ וואונדשפּאַציר איבער דער גאַנצער פרעסע, דאָסזעלבע אַנ'אַרטיקעל, אַ פעליעטאָן. די צייטונג ווייסט נישט פון קיין גרעניצען אין צייט און אין רוים, זי שלאָגט זיך דורך איבער אַלע קאָרדאָנען, סיי אין פרידען, סיי אין קריגס־צייט. אין מלחמה־צייט ווערט די צייטונג אפשר נאָך מעהר, ווי אין צייטען פון שלום דער פאָדים, וואָס בינדט צונויף פעלקער, נישט שטענדיג מיט פרידליכע צילען, יעדרנפאַלס אָבער פאָרמעל.

דאָס וועלטבלאַט.

אין אַלע עקען פון דייטשלאַנד, אויף אַלע פרייע מוירען, פלויטען, אין אַלע פערוואָרפענסטע ווינקעלעך, וואו ס'איז נאָר דאָ אַ שטיקעל פלאַץ אויף אויפצוקלעבען אַ פלאַקאַט, אָדער אָנצושלאָגען אַ שילד, געפינט איהר דעם קורצען און לאַקאָנישען לאָזונג פון פערלאַג רודאָלף מאָסע: „בערלינער טאַגעבלאַט—דאָס דויטשע וועלטבלאַט" (אַלס צייטונג, וואָס איז אומעטום פערשפרייט און ווערט איבעראַל געלייענט, האָט דאָס בערלינער טאַגעבלאַט צו דער בעקוועמליכקייט פון לעזער אין אויסלאַנד אַפילו ראַדיקאַל געביטען איהר אויסערליכען אויסזעהן: מיט אַ קורצער צייט צוריק איז געענדערט געוואָרען די שריפט פון דער צייטונג, פון גאָטישער אויף לאַטיינישער, וועלכע איז אָנגענומען און ווערט וואָס ווייטער אַלץ מעהר אָנגענומען אין אַלע לענדער און ביי אַלע פעלקער, אַפילו ביי אַזעלכע, וואָס זייער שריפט אונטערשיידעט זיך גענצליך פון אייראָפּעאישען, ווי יאַפּאַן, טערקיי א. א.

מיט אַלע פערקעהרס־מיטלען

די גרויסע „ניו־יאָרק טיימס" טיילט אין אַמעריקאַנישען פּאַוויליאָן פון דער אויסשטעלונג אַ בראָשור אין דער דייטשער שפּראַך, און דער לייטמאָטיוו פון דער בראָשור איז: „ניו־יאָרק טיימס" — די צייטונג מיט אַבאָנענטען אויף דער גאַנצער וועלט, און צווישען אַנדערע אינטערעסאַנטע פאַקטען וועגען דעם בלאַט (אין וועמענס שפּיץ עס שטעהט דער יוד אַראָלף אָקס), ווערט אָנגעגעבען פאָלגענדעס: „אַ רייזענדער, וועלכער וואָלט וועלען מיטפאָהרען מיט געוויסע עקזעמפּלאַרען פון דער „ניו־יאָרק טיימס" אין פרעמדע לענדער, וואָלט געוועזען פּאַסאַזשיר אויף פּאַסט שיפלעך און האַנדעלס־דאַמפערס, וואָס זענען בעשטימט פאַר אַלע האַפענס און פאַר אַלע ים'ען. אין די גרויסע שטעט פון אייראָפּע וואָלט ער אָנגעקומען מיט'ן צוג, און ביים דרום־אַמעריקאַנישען ברעג וואָלט ער זיך בעקענט מיט די אומבעקוועמליכקייטען, וואָס זענען פערבונדען מיט דער לאַדונג אין קליינע טייך־און ברעג־שיפלעך. אין צענטער פון כינא וואָלט ער געמוזט פאָהרען אויף אָקסען־וואָגענס און מיט אַנ'אויטאָ — דורך די פּאַמעראַנצען־פּלאַנטאַציעס פון פּאַלעסטינא און דורך דער אַראַבישער וויסטע. ער וואָלט אויך אַריינגעדרונגען אין די דזשונגלען פון אינדיען, ווייל טיימס־עקזעמפּלאַרען, פונאַנדערגעשיקט דורך דער פּאָסט, צירקולירען איבער דער גאַנצער וועלט."

דאָס הויז פון מלוכות

צו דער אינטערנאַציאָנאַלסטער אַלזאָ פון אַלע אינטערנאַציאָנאַלע פערנשטעלונגען האָבען זיך געשטעלט כמעט ווי איין מאַן אַלע לענדער און פעלקער פון דער וועלט. פאַר די צעהנדליגער לענדער און מלוכות, וואָס האָבען אויסגעדרוקט זייער גרייטקייט זיך צו בעטייליגען אין דער פרעסע־אויסשטעלונג, איז געגעבען געוואָרען אין רשות דאָס גרויסע שטאָטען־הויז מיט זיינע צעהנדליגער פּאַוויליאָנען. יעדע מלוכה האָט איהרע קאָמיסיעס און קאָמיסאַרען, וואָס פערוואַלטען מיט די געהעריגע אָפּטיילונגען, דער גרעסטער טייל פון די מלוכות האָט זיך בעמיהט וואָס שעהנער און אימפּאָזאַנטער זיך צו רעפּרעזענטירען אויף דעם גראַנדיעזען אינטערנאַציאָנאַלען איבערזיכט פון דער פרעסע.

סקאַנדינאַוויע

רייך, שעהן, אינטערעסאַנט זענען די פּאַוויליאָנען פון די סקאַנדינאַווישע לענדער. שוועדען האָט דעקאָרירט דעם אויבערשטען טייל פון פּאַוויליאָן מיט מאַלערישע פּינאַ'ס פון קינסטלער־שוואַב, וועלכע שטעלען פאַר די פערשידענע אופנים פון דער פרעסע־פערשפרייטונג. אינמיטען פון פּאַוויליאָן, אין דער פאָרם פון אַ גרויסען לאַמבער־טיש געפינט זיך אַ פּלאַסטישע מאַפּע פון שוועדען, מיט אויפלייכטענדיגע טורעמלעך, וועלכע אילוסטרירען דעם ראַדיאָ־טעלעגראַפישען גאַנג פון אַ ידיעה.

די בעזונדערע מלוכות האָבען זיך בעמיהט אויסצונוצען די אויסשטעלונג פאַר דער פּראָפּאַגאַנדע פון זייערע מערקווירדיגקייטען, שעהנקייטען, קוראָרטען, ספּאָרט־פּלעצער: קומט, אדרבה, בעזוכט אונז, זעהט, וואָס מיר פערמאָגען. דאָס האָבען געטון די סקאַנדינאַווישע לענדער, ווי שוועדען (וועלכע האָט אגב אַרויסגעגעבען זעהר אַ שעהנע בראָשור וועגען דער ענטוויקלונג פון איהר פרעסע וועזען און וועגען דעם אינטערעסאַנטען צפון־לאַנד בכלל) נאָרוועגען, פינלאַנד. דאָסזעלבע טשעכאָסלאָוואַקיי און די שווייץ.

דאָס צייטונגס־רייכסטע לאַנד.

די קליינע שווייץ טרעט אַרויס אויף דער אויסשטעלונג מיט שטאָלץ אַלס דאָס „צייטונגס־רייכסטע לאַנד" אין דער וועלט. דאָס לאַנד צעהלט 3.880.320 איינוואוינער און בעזיצט 406 פּאָליטישע בלעטער, אַזוי אַרום פאַלט אויס אויף 9557 איינוואוינער איין פּאָליטיש בלאַט. די שווייצאַרישע זשורנאַליסטען שטעהען אויפ'ן ערשטען פּלאַץ לויט זייער אַלגעמיינער און פאַך־צוגרייטונג: 66 פּראָצענט פון אַלע זשורנאַליסטען בעזיצען אַקאַדעמישע בילדונג, 40,5 פּראָצענט זענען צוגעטרעטען צו זשורנאַליסטישע אַרבייט תיכף נאָכ'ן פערענדיגען דאָס שטודיום אין דער הויך־שול, און האָבען זיך

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

ניי׳ער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

ניי׳ער פאלקסבלאט

27 דאנערשטאג — י״ג תרפ״ט תשרי

סעפטעמבער

זון-אויפגאנג 5.31
זון-אונטערגאנג 5.26

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1910.

היינט, דעם 27-טען ה. ח. דארפען זיך מעלדען אין מיליטעריש-פאליציי׳אישען ביורא, פיעטריקאווער 212, אלע מאנספערשוינען, וועלכע זענען געבוירען אין יאהר 1910 און וואוינען אויפ׳ן שטח פון 5-טען פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכעס פאמיליען-נעמען עס הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:

P. R. S. Sz. T.

און די, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 13-טען פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכעס פאמיליען-נעמען עס הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:

H. Ch. I. J. K. L. Ł.

מארגען — פון 5 טען קאמיסאריאט מיט די בוכשטאבען:

U. W. Z. Ż.

און פון 14-טען קאמיסאריאט מיט די בוכשטאבען:

M. N. O. P. R. S.

צוגאב-פאבאר.

(ב) ווי עס אינפארמירט אונז די שטאטישע סטאראסטווע וועט דעם 28-טען ד. ח., האלב 9 אינדערפריה אנהויבען צו אמטירען די צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר מענער, וועלכע זענען עווידענציאנעל צוגעהעריג צו פ. ק. או. שטאט 2. די קאמיסיע וועט אמטירען אויף פאמארסקא 18.

בעפרייט פון מיליטער דעם יאהרגאנג 1905.

(ב) ווי עס אינפארמירט אונז די מיליטער-מאכט זענען שוין אלע זעלנער פונ׳ם יאהרגאנג 1905, וועלכע זענען אדורכגעגאנגען די מיליטער-דינסט, איצט שוין בעפרייט געווארען. וואס שייך די פערזאנען, וועלכע זענען בעת׳ן פאבאר פונ׳ם יאהרגאנג 1905 אנערקענט געווארען פאר פעהיג צו געהן אין מיליטער, נאר זענען נישט ארייגעצויגען געווארען אין די רייהען אלס איבערצעהליגע, דערוויסען מיר זיך, אז זיי וועלען נישט ארייגערעכענט ווערען אין רעזערוו, ווי עס פלעגט פראקטיצירט ווערען אין די פריהערדיגע יאהרען.

די אלע פונ׳ם יאהרגאנג 1905, וועלכע זעטען איצט בעפרייט פונ׳ם מיליטער געהען איבער אין רעזערוו און וועלען בעקומען מיליטער-ביכלעך.

נייע וויכטיגע פעראָרדנונגען וועגען געבעקס.

אין „דזש. אוסטאוו״ נומער 83 איז פערעפענטליכט א פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטער, לויט וועלכער ס׳ווערט אנהויבענד פון מיטוואך דעם 26 סעפטעמבער פערבאטען צוצוגרייטען געבעקס פון מעהל, וואס איז געמישט פון קארן מיט ווייץ.

די דערמאנטע בעגרינדונג האט א שייכות צום געבעקס, וואס איז בעשטימט פאר׳ן פערקויף אבער נישט צום פריוואטען הייזליכען געברויך.

וועגען שטראף-ביכער אין פאבריקען.

די אונטערנעהמונגען, וועלכע זענען בערעכטיגט לויט בעשטעטיגטע רעגולאמינען ארויפצולייגען שטראפען אויף די בעשעפטיגטע ארבייטער, מוזען פיהרען ספעציעלע שנוראוואנע ביכער, וואו די ארויפגעלייגטע שטראפען דארפען אומבעדינג איינגעשריבען ווערען.

דאס דערמאנטע שטראף-בוך מוז צוגעשטעלט ווערען דעם ארבייטס-אינספעקטאר צו סטעמפלען אין דארף זיך תמיד געפינען אין פאבריקס-לאקאל,

וואס בעדייטען אויף לאדזשער יודיש די ווערטער „ענטלויף פויער״

צוליב אנ׳עקספערטיזע פון דער לאדזער קהלה בעפרייט געווארען פון 15 יאהר טורמע.

סענסאַצ. פראצעס פון די לאָדזער גנבים ראָזענבלום און ראָזענבערג.

מיט א צייט צוריק האט דער ווארשעווער אויספארשונגס-אמט געהאט בעקומען א מיטטיילונג אז קיין ווארש אקומען אויף ארבייט די צוויי לאדזער קאסע-ברעכער ראזענבלום און ראזענבערג. די פאליציי האט אנגעהויבען ארומצוזוכען די חברה-לייט און צוויי נעהיים-אגענטען ראראש און בריל האבען זיי טאקע געטראפען אויף קראכמאלנא-גאס. ביידע זענען ארעסטירט געווארען און אפגעפיהרט געווארען אין ארעסט. פלוצלונג ווען מ׳האט די גנבים געפיהרט דורך ראנילאטשאווסקא-גאס האט ראזענבערג א געשריי געגעבען „ענטלויף פויער״ און ביידע האבען אנגעהויבען צו ענטלויפען, דערביי האט ראזענבלום ארויסגעכאפט א רעוואלווער און מיט איה׳ם סרערשאסען דעם אגענט ראראש.

ראזענבלום און ראזענבערג זענען ראמאלס געשטאנען פאר׳ן ווארשאווער קרייז-געריכט און ראזענבלום איז פאר דערשיסען דעם געהיים-אגענט ראראש פערמשפט געווארען צו אייביגע טורמע און ראזענבערג צו פופצעהן יאהר טורמע, ווייל ראס געריכט אנערקענט, אז מיט׳ן געשריי „ענטלויף פויער״ האט ראזענבערג געהייסען זיין חבר ראזענבלום געבען פייער, ראס הייסט שיסען.

ביידע פערמשפטע האבען אפעלירט און ראזענבערג האט אויפגעוויזען, אז די ווערטער „ענטלויף פויער״ הייסען אויף לאדזער יודיש נישט גיב פייער, נאר ענטלויף רו דער ערשטער.

כדי צו האבען בעווייזען פאר׳ן אפעלאציע-געריכט, האבען די פערטיידיגער פון ראזענבלומען און ראזענבערג׳ן די ווארשאווער ארוואקאטען גאלדשטיין און עטינגער זיך געווענדעט צו דער לאדזער יודישער קהלה, אז זי זאל ארויסזאגען איהר מיינונג וועגען דעם, וואס עס בעדייטען אויפ׳ן לאדזער יודישען ריאלעקט די ווערטער „ענטלויף פויער״. די לאדזער יודישע קהלה האט זיך געווענדעט צו אונזערם א מיטארבייטער, וועלכער האט זיך ארויסגעזאגט, אז „ענטלויף פויער״ הייסט נישט גיב פייער, נאר ענטלויף רו דער ערשטער.

נעכטען איז פארגעקומען אין ווארשאווער אפעלאציע-געריכט די אפעלאציע פון ראזענבלום און ראזענבערג, דע סגרעסטען טייל פון פראצעס האט פערנומען די דיסקוסיע וועגען דעם, וואס עס בעדייטען די ווערטער „ענטלויף פויער״. ראס געריכט האט זיך געשטעלט אויפ׳ן שטאנדפונקט פון דער לאדזער עקספערטיזע און בעפרייט ראזענבערג׳ן פון דער בעשולדיגונג אין אונטערהעצען ראזענבלומען צו געבען פייער אויפ׳ן געהיים-אגענט ראראש.

לויט׳ן אורטייל פון אפעלאציע-געריכט, וועלכער איז ארויסגעטראגען געווארען נעכטען שפעט אין אווענד, איז ראזענבערג, וועלכער איז געזעסען פער־משפט דורכ׳ן קרייז-געריכט צו פופצעהן יאהר טורמע אינגאנצען בעפרייט געווארען, ראזענבלומען, וועלכער איז געזעסען פערמשפט צו אייביגער טורמע איז די שטראף פערקלענערט געווארען אויף 10 יאהר.

די געשיכטע פון ראזענבלומען און ראזענבערג׳ן ענדיגט זיך נאך נישט דערמיט, ווייל ווי בעקאנט איז מיט עטליכע חדשים צוריק פארגעקומען א באנדיטען-אנפאל אויף קאנסטאנטינער 42, בעת דעם ראזיגען אנפאל האבען די באנדיטען צוגענומען ביים הינגען סוחר פנחס רובינשטיין 70 טויזענד זלאטעס וועקסלען און פופצעהן טויזענד זל. מזומן. דער סוחר רובינשטיין האט טאקע אין ראזענבלומען און ראזענבערג׳ן דערקענט די אנפאלער. די ראזיגע צוויי חברה-לייט וועלען אלזא, איצט געבראכט ווערען קיין לאדז, וואו זיי ווערען געשטעלט פאר׳ן געריכט אלס בעשולדיגטע אין אויספיהרען דעם באנדיטען-אנפאל אויפ׳ן לאדזער סוחר רובינשטיין.

א סכסוך אין „קאכאנובקע״

פראטעסט געגען דער האנדלונג פון די דאקטוירים.

(2) דאס געהילף-פערסאנאל פון „קאכאנובקא״ האט בעשלאסען אונטערנעהמען אנ׳אקציע כדי צו פערבעסערען זיין לעבענס-עקזיסטענץ: די אנגעשטעלטע אין „קאכאנובקע״ בעקומען 24 זל. א חודש געהאלט, ווענינ צו עסען, שלעכטע דירות, און א חוץ קרעם ווערען זיי שלעכט בעהאנדעלט מצד דעם דאקטוירים-פערסאנאל.

כדי די אלע זאכען אויפצוקלערען, האבען די אנגעשטעלטע אויסגעוועהלט א דעלעגאציע, וועלכע האט זיך געוואלט פערשטענדיגען מיט דעם דירעקטאר פון „קאכאנובקא״ סלאווינסקי. דירעקטאר סלאווינסקי האט אבער די דעלעגאציע נישט געוואלט אויפנעהמען און דעם אנפיהרער פון דער דעלעגאציע, דעם אנגעשטעלטען נאווראצקי אפגעזאגט פון דער ארבייט. אזוי ווי דער סכסוך האט זיך פערשארפט, איז קיין „קאכאנובקע״ נעכטען אראפגעפאהרען א פארשטעהער פון פעראיין פון די אנגעשטעלטע אין די עפענטליכע אינסטיטוציעס, ה׳ יארראן. ה׳ יארראן האט צוזאמענגערופען אן אלגעמיינע פערזאמלונג פון די אנגעשטעלטע; כדי אבער די קראנקע זאלען אין דער צייט פון דער פערזאמלונג נישט בלייבען אהן אויפזיכט, האבען די אנגעשטעלטע בעשטימט, ווי אין די חנאדטען, די שורען אין די פאלאטעס; פון 150 אנגעשטעלטע זענען אויף דער פערזאמלונג אנוועזענד געווען 100 פערזאן, פופציג זענען געבליבען ביי די קראנקע.

אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג איז בעשלאסען געווארען צו פראטעסטירען געגען דער פראוואקאטארישער האנדלונג פון דעם דאקטוירים-פערסאנאל און עס איז בעשלאסען געווארען אי־בערצוגעבען צו פיהרען די אקציע דעם פעראיין פון אנגעשטעלטע אין די עפענטליכע אינסטיטוציעס.

מיט דער רעזאלוציע איז בעשלאסען געווארען צו בעקענען דעם דיושורירענדען דאקטאר שפאקאווסקי. שפאקאווסקי האט באלד ערקלערט, אז אלע אנטיילנעהמער אין דער פערזאמלונג זענען אפגעזאגט פון זייערע פאסטענס, דעם דעלעגאט יארראן האט ער אבער בעפוילען צו פערהאלטען און איהם נישט ארויסלאזען פון „קאכאנובקע״. ה׳ יארראן האט ענערגיש פראטעסטירט געגען דעם נישט-געזעצליכען פערהאלטען איהם, ווי געגען דעם צוזאגנגס-ארעסט און געוואלט וועגען דעם מיטטיילען דער פאליציי. מען האט איהם אבער נישט צוגעלאזט צום טעלעפאן, דאגעגען האט ד״ר שפאקאווסקי טעלעפאנירט נאך פאליציי, און ערקלערט, אז אין „קאכאנובקא״ האט זיך אריינגעכאפט עפעס א פערדעכטיגע פערזאן, וועלכע האט אנגעמאכט גרויסע שאדענס דער אינסטיטוציע און ער בעט מען זאל קומען די פערזאן ארעסטירען. פאליציי איז ווירקליך באלד געקומען, אבער נאכדעם, ווי ה׳ יארראן האט זיך אויסלעגיטימירט, האט מען איהם בעפרייט.

ערשט פארנאכט, איז ה׳ יארראן געקומען קיין לאדז.

די פערוואלטונג פון דעם פעראיין פון אנגעשטעלטע אין עפענטליכע אינסטיטוציעס האט באלד אפגעהאלטען א בעראטונג, און עס איז בעשלאסען געווארען צו פראטעסטירען געגען דער האנדלונג פון די דאקטוירים אין „קאכאנובקא״, סיי בנוגע די אנגעשטעלטע און בעזונדער, בנוגע דעם פער־איינס-דעלעגאט ה׳ יארראן. וועגען דעם פארפאל מיטצוטיילען דעם צוקונפטיגען דירעקטאר פון קאכאנובקא ה׳ סטאושינסקי, און וועגען סכסוך אויך מיטצוטיילען דעם ארבייטס-אינספעקטאר. א חוץ דעם אלעם האט ה׳ יארראן איבערגעגעבען דעם ענין ווע׳ען אונבערעכטיגטען פערהאלטען איהם מצד דעם ד״ר שפאקאווסקי דעם פראקוראר.

פון דער שטאטישער פינאנץ-קאמיסיע.

רינסטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון דער פינאנץ-קאמיסיע ביים שטאדט-ראט. ס׳איז בעשלאסען געווארען צו בעשטימען דעם שטעטישען צושלאג צו פאטענטען פאר אויסארבייטען משקאות אויף 75 פראצענט פונ׳ם מלוכה׳שען און פאר שענקען — אויף 150 פראצ. די ראזיגע סכאווקעס זאלען גילטען אויפ׳ן 1928 און 1929 יאהר.

נאכדעם איז בעשלאסען געווארען נאך הייער אנהויבען צו בויען אויף ראקיטשינער 1 א נייע געביידע פאר׳ן שטערטישען קינא. די בוי-ארבייטען ווערען פאראויסגעזעהן אויף 3 יאהר. רעם ערשטען יאהר זאל אויסגעגיט ווערען א צושויער־אל אויף 1500 בעזוכער, אויפ׳ן צווייטען יאהר — די סצענע, ווירטשאפטס-רוימען פאר די רעקאראציעס א. א. וו.

ווען די נייע געביידע וועט פערטיג ווערען, וועט ראס איצטיגע קינא פערוואנדעלט ווערען אין א פארלע פונגס־זאל.

אלע הוצאות וועלען דורכ׳ן קינא בישלעכוויז צוריקגעצאהלט ווערען דעם מאגיסטראט פון די קינא-איינקונפטען.

זיצונג פון סאציאליסטישען בלאק

צו די קראנקען-קאסע-וואהלען.

נעכטען אין אווענד איז פארגעקומען א זיצונג פון דעם וואהל-קאמיטעט פון סאציאליסטישען בלאק צו די קראנקען-קאסע-וואהלען. צום קאמיטעט געהערען: רעפ. קאוואלסקי, לאוניק פורטאל, און איינקעל (פ.פ.ס.) ראטמ. ליכטענשטיין, ראטמ. מילמאן און ראָיאר זעלמאנאוויטש („בונד״). רעפ. צערבע, לאוניק קוק און קאטשאלעק (רייטשע ארבייטס-פארטיי), לעוין, שמאלץ (רעכטע „פועלי-ציון״) סענ. ראנעלעוויטש, וואיראן און באזארסקי פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען.

דער וואהל-קאמיטעט האט זיך קאנסטיטואירט אויף פאלגענדען אופן: פארזיצענדער לאוניק פורטאל, וויצע-פארזיצענדע — ראטמ. מילמאן און קאטשאלעק.

ס׳איז בעשלאסען געווארען עטליכע ערשטע ערטער איבערצולאזען פאר די פארשטעהער פון די פעראיינען פון די אינטעלעקטועלע ארבייטער און פון די אינטעליגענטע פאכען, דער וואהל-קאמיטעט האט זיך געשטעלט אויפ׳ן שטאנדפונקט, אז די אינטעלעקטועלע ארבייטער דארפען זיין פערטרעטען אין ראט פון דער קראנקע-קאסע, כדי צו קעמפען פאר זייערע פאסטולאטען.

ראן איז ארומגערערט געווארען די פראגע פון צוזאמענשטעלען די קאנדידאטען-ליסטע. קיין ענטגילטיגער בעשלוס אין דער פראגע איז נאך נישט אנגענומען געווארען.

ווי מיר דערוויסען זיך, וועלען די ערשטע ערטער אויף די קאנדידאטען-ליסטע פון סאציאליסטישען בלאק פערנעהמען: קאלושינסקי, רעפ. צערבע און ראטמ. מילמאן.

ארויס פון טורמע און גנב׳עט ווייטער.

(2) צום אינהאבער פון פאלווארק „מלינעק יענדזשעיאוו״ אין כאינא יעקב רייכפעלד האט זיך צוריק מיט א צוויי חדשים געמאלדען דער 19-יעהריגער יוזעף וואגנער און געבעטען עפעס וואס פאר אנ׳ארבייט, דער בעל-הבית האט רחמנות בעקומען אויף דעם בלאסען, אויסגעמאגערטען יונגעל און האט איהם צוגענומען אין פאלווארק, אויף ארבייט. די ערשטע צייט האט וואגנער געארבייט זעהר פלייסיג. שפעטער האט ער אבער די ארבייט פערנאכלעסיגט און דער בעל-הבית האט בעשלאסען איהם איבערצופיהרען אויף ארבייט אין דער צעגעלניע ביים פאלווארק. פון דאמאלס אן האבען אין פאלווארק אנגעהויבען פערפאלען ווערען פערשידענע זאכען. עהערגעכטען ביינאכט האט מען פון די פערד-שטאלען ארויסגעגנב׳עט 11 קאמפלעטען געשפאן פאר עטליכע טויזענד זלאטעס. גלייכצייטיג איז פונ׳ם פאלווארק נעלם געווארען דער יוגענטליכער וואגנער. וועגען דער גאנצער געשיכטע האט דער אינהאבער פונ׳ם פאלווארק, מיטגעטיילט דער פאליציי, וועלכע האט אונטערגענומען אנ׳ענערגישע אונטערזוכונג, וואס האט איגגיכען געבראכט אויף די שפורען פון דעם גנב, וועלכען מען האט געפונען אין ווידזעוו. די ערשטע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז וואגנער איז שוין עטליכע מאל געכאפט געווארען ביי גנבות און איז אפגעזעסען נישט איין שטראף אין טורמע, אויך צו רייספעלדען איז ער געקומען גלייך פון דער טורמע ארויס, די ארויסגעגנב׳עטע פערד-געשפאנען האט ער פערקויפט 5 פאסערס אין ווידזעוו, מען האט ביי די אנגעוויזענע פאסערס געמאכט א רעוויזיע און ווירקליך געפונען אלע גנבות פונ׳ם פאלווארק.

דעם יוגענדליכען רעצידיוויסט האט מען איבערגעגעבען צו דער דיספאזיציע פונ׳ם אויספארשונגס-ריכטער אין לאדזער פאוויאט.

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, TEL. 47-67

ספעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען בעהאנדלונג מיט קווארץ-לאמפען-שטראהלען

צוריקגעקעהרט

נעהמטאן פון 1–3 נאכמ. און פון 5–7 אווענד.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

צוריקגעקעהרט.

זגערזשער 11, טעל. 34-72. נעמט אן פון 6–8 אוו.

„פראַצאַ" פאָדערט צו בעצאהלען פאר דער צייט פון שטרייק.

(ב) נעכטען האָט דער פעראיין „פראצא" אַרויסגעשיקט צו די אינדוסטריעלער אַ בריף, אין וועלכען זיי פאָדערן, אַז עס זאָל די אַרבייטער אויסגעצאָהלט ווערען פאַר דער צייט פון שטרייק צוליב די שטראָף-טאַבעלעס, ווייל דער שטרייק האָט אויסגעבראָכען צוליב דער שולד פון די אינדוסטריעלער.

צום 100-יעהריגען געבורטס-טאג פון ל. טאלסטאי.

ליטעראַריש-מוזיקאַלישער פריהמאָרגען אין פילהאַרמאָניע.

אין שייכות מיט'ן 100-יעהריגען געבורטס-טאָג פון גרויסען רוסישען וועלט קינסטלער ל. טאָלסטאָי, קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע-זאַל, זונטאָג פאַרמיטאָג, אַ ליטעראַריש-מוזיקאַלישער פריה-מאָרגען וועגען לעבען און שאַפען פון טאָלסטאָי וועלכען רעפעריִרען ראַטמ. י. ליכטענשטיין און ב. וויראָוו-סקי אַ חוץ רעפעראַטען וועט אויך אַ קוואַרטעט אויספיהרען „קרייצער סאַנאַטע", טשייקאָווסקי'ס פידעל-קאָנצערט און קאַווקאַזישע סקיצע.

דער דאָזיגער ליטעראַריש-מוזיקאַלישער פריה-מאָרגען, ווערט איינגעאָרדענט דורך דער פאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער לאָדזער אָפטיילונג פון „קולטור ליגע".

אַ נייער פעראיין פון וואגען-בעזיצער.

די אינהאַבער פון לאַסט-וועגען, איינשפענער און ראַראָזשקעס, וועלכע זענען ביז־איצט געווען אָרגאַניזירט אַלס סעקציעס ביים פאָלקס־הויז האָ־בען איצט ליקווידירט אַ בעזונדערען פעראיין א.נ. צענטראַלער פעראיין פון וואָגען־ און ראַראָזשקעס־קעס בעזיצער אויף דער לאָדזער וואָיעוואָדסטווא. דער פעראיין געפינט זיך אויף זאַוואַדזקא 5.

אַ בלוטיגער שאָס

צוליב אונפאַרזיכטיגקייט.

(—) נעכטען האָט דער 27-יאָהריגער טעאָדאָר קאָלאָדזשעיטשיק אַ פאָלקס-לעהרער פון דאָרף קראַ-שעוויץ צוזאַמען מיט זיין קאָלעגע קאָוואַלסקי אויך אַ פאָלקס-לעהרער איינגעאָרדענט אַ יאַכט. צוריק-געהענדיג פון'ם יאַכט האָבען זיי די דובעלטובקעס געהאַלטען אונטער'ן אָרעם. מיט אַ מאָל האָט זיך דערהערט אַ שאָס. קאָלאָדזשעיטשיק האָט אַ געשריי געטון און געפאַלען. ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז זיי האָבען פערגעסען אויסלאָדען די ביקסען און ווען איינער האָט אומפאָרזיכטיגערהייט אַ ציה געטון ביים צינגעל האָט די ביקס אויסגעשאָסען.

קאָלאָדזשעיטשיק אַ שווער-פערוואונדעטער איז אָבגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

אַ פערברעכערישע מוטער.

(2) די איינוואוינער פון הויז פולנאָצנאַ 8 האָ-בען נעכטען ביינאַכט געפונען אין קלאָזעט אַ קער-פערל פון אַ ניי-געבוירען קינד. מען האָט באַלד אַלאַרמירט די פייערלעשער-אַבטיילונג, וועלכער עס האָט זיך איינגעגעבען דאָס קינד, מיט שוואַכע סי-מנים פון לעבען פון דעם גרוב אַרויסצוציהען. די אַרויסגערופענע פאָגאָטאָוויע האָט דעם קינד ער-טיילט די ערשטע הילף און מען האָט עס איבער-געפיהרט אין זשלאָבעק. נאָך דער אויסוואורפלי-כער מוטער האָט די פּאָליציי אונטערנומען אַ שטרענ-גע אונטערזוכונג.

אין די אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(2) מ. עפשטיין (פיעטריקאָווער 228); מ. באַרטאָשעווסקי (פיעטריקאָווער 95); מ. ראָזען-בלום (צגעלניאַנאַ 12); גאָרפיין (ווסכאָדניאַ 54); י. קאָפּראָווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15.

ווער גייט היי-יאָהר אריבער פון דער „ב" אין „א" קלאס אין לאדז.

ווי ס'איז בעוואוסט גייט היי-יאָהר איבער אין יעדער גרעסערע קלאַס צו איין פוסבאַל-מאַנ-שאַפט, אין דער „א" קלאַס איז שוין קלאָהר איז היי-יאָהר מייסטער אין לאָדז, „ל.ט.ס.ג." וועלכע קעמפט שוין זייט 3 וואָכען מיט ערפאָלג וועגען אַריבערגעהען אין דער „עקסטראַ-קלאַס".

אויך אין דער „ב" קלאַס איז שוין כמעט פערענדיגט די מייסטערשאַפטס-מעטשען און פון די 6 פערהאַנענע גרופען גייען צו צום פינאַל וועגען אַריבערגעהען אין דער „א" קלאַס פאָלגענ-דע 6 מאַנשאַפטען: „חשמונאי" (לאָדז) „בוזשאַ" (פאַביאַניץ), „קאָנקאָרדיאַ" (פיעטרקאָוו), „ק.ק.ס." (קאַליש) „סאָקאָל" 2 (זגערזש) און העכסטוואַהר-שיינליך „ביעג" פון לאָדז, וועלכע דאַרף נאָך שפּילען 3 מעטשען וועגען דער מייסטערשאַפט פון זייער גרופּע.

פון די אַלע מאַנשאַפטען האָט אַמעהרסטענס שאַנסען איבערצוגעהען אין דער „א" קלאַס די פאַביאַניצער „בוזשאַ". **ב.**

אַרום די הוספה-פאָדערונגען פון די טראַמוואַי-אַנגעשטעלטע.

(2) נעכטען האָט אַ דעלעגאַציע פון טראַמ-וואַי-אַנגעשטעלטע זיך געווענדעט צו דער דירעק-ציע פון די טראַמוואַיען און געבעטען עס זאָלען ווי אַמשנעלסטען ערלעדיגט ווערען די פאָדערונגען פון די טראַמוואַי-אַנגעשטעלטע.

וויצע-דירעקטאָר רינג, וועלכער האָט די דע-לעגאַציע אויפגענומען האָט ערקלערט, אַז דאָס איז נישט געווענדט אין איהם נאָר אין דעם אויפ-זיכטס-ראַט, וועלכער דאַרף די פראַגע בעהאַנדלען.

די דעלעגאַציע האָט זיך דאַן געווענדעט צום אַר-בייטס-אינספעקטאָר ער זאָל אינטערווענירען, אַז דער אויפזיכטס-ראַט זאָל ווי אַמשנעלסטען צוזאַ-מענגערופען ווערען.

נאָך דער אינטערווענץ פונ'ם אַרבייטס-אינ-ספעקטאָר ביי דער טראַמוואַי-דירעקציע איז בע שלאָסען געוואָרען די זיצונג פונ'ם אויפזיכטס-ראַט צוזאַמענצורופען אויף דער קומענדער וואָך.

ווי אזוי דאַרפען ווערען פערוואַנדען

די אַרויפגעלעגטע שטראָפען אויף די אַרבייטער?

ווי בעקאַנט מוזען די אונטערנעהמער לויט דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט וועגען אַר-בייטס-אָפּמאַכען, אומבעדינג אויסצאָהלען זייערע אַרבייטער די בעטרעפענדע לוינען אין באַרעס-געלט.

קוים צאָהלט אָבער אַנ'אונטערנעהמער יאָ אויס דעם שולדיגען אַרבייטס לוין מיט וועקסלען ווערט די איינגעפלאָסענע פאַר זיי וואַלוטע פער-רעכענט אַלס הכנסה פון מיניסטעריום פאַר אַרבייט און געזעלשאַפטליכע השגחה, די פאָרגעקומענע אויסצאָהלונג ווערט אנערקענט אַלס אַנולירט אַזוי, אַז דער אַרבייטער האָט דאָס רעכט נאָכאַמאָל אויפצו-מאָהנען ביים אונטערנעהמער דעם בעטרעפענדען אַרבייטס-לוין.

די לעצטע פעראָרדנונג פון אַרבייטס מיניסטער (דז. אוסט. 83) רעגולירט דעם אופן פון פערווענ-דען די דערמאָהנטע געלטער. דעסגלייכען די סו-מען, וועלכע פליסען איין פון אַרויפגעלייגטע אויף די אַרבייטער-שטראָפען.

לויט'ן אַרט. 3 פון דער ציטירטער פעראָרד-נונג מוזען די אונטערנעהמער יעדען קוואַרטאַל דעפּאָנירען אין די מלוכה-קאַסעס די אָנגעוויזענע סומען און דאָס מיניסטעריום פאַר אַרבייט און געזעלש. השגחה צוטיילט זיי צווישען די אַרביי-טער-אָרגאַניזאַציעס און אינסטיטוציעס, געזעלשאַפט-ליכע אינסטיטוציעס, וועלכע פיהרען אַ קולטורעלע אויפקלערונגס-טעטיגקייט צווישען אַרבייטער א. אי ו. אין פאָרם פון יעהרליכע סובסידיעס אָדער אונטערשטיצונגען.

—:0:—

וואהלען אין דעם ראַט פון דאָקטוירים-קאַמער.

צו דעם צעטעל וואַהלען, וועלכע דאַרפען אין דער נאָהנטסטער צייט פאָרקומען אין לאָדז (וואַה-לען אין דעם ראַט פון קראַנקען-קאַסע, אין האַנ-דעלס-קאַמער, אין האַנדווערקער-קאַמער) קומען נאָך צו די וואַהלען אין דעם ראַט פון דער דאָק-טוירים-קאַמער, וועלכע דאַרפען פאָרקומען דעם 23 דעצעמבער.

דאָס צעטעל פון די וואַהל-בערעכטיגטע וועל-כע ענטהאַלט 698 פאַמיליעס איז שוין פערעפענט ליכט געוואָרען און ביז'ן 4 נאָוועמבער קען מען אַנגעבען רעקלאַמאַציעס.

ביי דער געלעגענהייט דערוויסען מיר זיך אַז אין לאָדזער קרייז זענען פערעגיסטרירט 698 דאָקטוירים, דערביי אין דער שטאָט לאָדז 460 ד. ה. אַז אויף יעדען דאָקטאָר קומט אויס 1300 איינוואוינער.

פרוי יענטע לאה העלמאַן ז"ל

נעכטען איז ביי אונז אין שטאָט געשטאָרבען אין עלטער פון 70 יאָהר פרוי יענטע לאה העלמאַן. די פערשטאָרבענע, וועלכע האָט געשטאַמט פון אַ בעל-הבית'יש-אָנגעזעהענער משפחה האָט זיך אויסגעצייכענט מיט איהרע מדות טובות און האָט זיך אַ סך אָפּגעגעבען מיט הילף פאַר קראַנקע און אָרימע.

ת. נ. צ. ב. ה.

בריף אין רעדאַקציע.

חשוב'ע רעדאַקציע!

אין „נייעם פאָלקסבלאַט" פון 18 ה. ח. איז פערעפענטליכט אַ בריף פון האַנדוו. פערבאַנד, אָגראָדאָווא 9, וועגען לעצטען שטרייק ביים ראַמען-מאַגאַזין, וואָס איז געפיהרט געוואָרען דורכ'ן שניידער מייסטער־פעראיין, אַלעי 1 מאַי 2 און אָט ווילען מיר פעסטשטעלען פאָלגענדעס:

נישט אונזער שולד איז, וואָס די גאַנצע סעק-ציע פון ראַמען־מאַגאַזין, וועלכע איז געווען אַנגע-שלאָסען אין אָגראָדאָווא 9, האָט איינגעפינען פאַר פאַסיג אַרויסצורופען אַנ'אַקציע און צו פעראייניגען די סעקציע אַלס גאַנצע. למען האמת מוז געזאָגט ווערען, אַז דאָס איז געטון געוואָרען אויסער די איינשטימיגע שטימע פון ה' הערש גאָלדבערג (פער־וואַלטונגס־מיטגליד פון אָגראָדאָווא 9).

דער ראָזינגער העד איז געשטאַנען שטאַהל און אייזען, דאָס די סעקציע זאָל ווייטער זיין אַ צובראָ-כענע און קיין אַקציע זאָל נישט אונטערגענומען ווערען. און נישט אונזער שולד איז ווייטער וואָס קיין איין שטימע איז נישט געווען פאַר זיין רעזאָלוציע. אַ פאַקט איז, אַז איהר הערען פון אָגראָדאָווא 9 האָט געדופען צו שטרייק־ברעכעריי דאַמאָלט ווען די אַקציע איז געווען אין פולען גאַנג. איין טרייסט קען איך נאָר בלייבען, אַז די ראַמען־מאַגאַזין־שניי-דער אַרבייטען ווייטער אויף קלאָגעריגע בעדינגונ-גען. און, אַז אייער אַרויסטריט האָט אַ סך גורם געווען דערצו, איז פאַר קיינעם קיין סוד נישט.

מיט אַכטונג און דאַנק:

ראַמען־מאַגאַזין־סעקציע ביים שניידער־מייסטער־פעראיין אַלעי 1־טער מאַי 2.

אין „ארט"

היינט פייערליכע פרעמיערע.

היינט קומט פאָר די פייערליכע פרעמיערע פון צווייטען פּראָגראַם אין דעם סעזאָן.

דאָס פּראָגראַם טראָגט דעם נאָמען „משיח גייט", און לויט, ווי מ'פערזיכערט אונז פון דער דירעקציע, זאָל עס זיין אַ פּראָגראַם פון פּראָגראַ-מען-לאַנד.

דער „ארט" האָט זיך ספּעציעל בעמיהט צו געבען דאָס מאָל אַ כולו-יום טוב'דיגען פּראָגראַם, און ס'איז מעהר ווי זיכער, אַז זיינע פריינד וועלען האָבען אַ סך נאָכצודערצעהלען און נאָכצוזינגען פון איהם דעם גאַנצען יום-טוב.

די אויסשטאַטונג איז אויך דאָס מאָל אַ זעהר אָריגינעלע, און דאָס אויג וועט זיך האָבען צו קוויקען מיט די אינטערעסאַנטע פאַרבען-קאָמפּאָ-זיציעס פון די ארט-דעקאָראַטאָרען דינה מאַטוס און ש. בלום.

בעזונדערס געראָטען זאָל זיין די מוזיק פון דעם נייעם מוזיק-לייטער, קאָמפּאָזיטאָר דוד ביי-געלמאַן, וועלכער וועט זיך דאָס מאָל פּרעזענטירען אַלס מוזיקאַלישער שעפער פון אַלע נומערען.

מיר ווינשען אונזער פרייוויגען „ארט אַ יום-טוב'דיגען ערפאָלג!

פון קינא-טעאַטער „קאַזינא".

פון פרייטאָג אָן ווערט אין קינאָ-טעאַטער „קאַזינאָ" דעמאָנסטרירט די גרויסע זיטען דראַמע א. נ. „דאָס פאַר-פאָלק" מיט'ן אַנטייל פון די בע-ריהמטע פילם-שטערן בריגידא העלם און גוסטאַוו דיסל אין די הויפט-ראָלען.

דאָס פאַר-פאָלק" געהערט צו די שלאַגערס פון מאָדערנעם פילם-רעפּערטואַר און אומעטום ציהט צו דאָס בילד טויזענדער בעזוכער, וואָס ווערען ענטציקט פון העררליכער שפּיל פון בריגידא העלם.

די מוזיקאַלישע בעגלייטונג פון בילד געפינט זיך אונטער'ן אויפזיכט פון בעריהמטען דיריגענט ה' לעאָן קאַנטאָר.

אַ נייער קינא „פאַלאַס".

די טעג ווערט אויף פּיעטריקאָווער 108 גע עפענט אַ נייער קינאָ-טעאַטער „פאַלאַס" וועלכער זאָגט צו צו זיין איינער פון די עלעגאַנטסטע קינאַ-טעאַטערען אין לאָדז. די פאָרבערייטונגס-אַרבייט צום ערעפענען דעם קינאָ איז שוין פערענדיגט. די דירעקציע פונ'ם נייעם קינא-טעאַטער: ה' בעהם די יורשים פון דעם פערשטאָרבענעם דירעקטאָר פון „לונאַ" אַלס פאַכמענער אין קינאָמאַטאָגראַפיע געבען די זיכערקייט, אַז דאָס קינאָ וועט ווירקליך שטעהן אויף דער געהעריגער הויך.

דער אונטערגאַנג פון אונזער ציוויליזאַציע.

(ענדע פון דער 3־טער זייט).

מען אַזעלכע שטעט ווי לאָנדאָן, וועלכע זענען גוט פערטיידיגט פון אַרמעען און לופט־פלאָטען, ווי גרינג איז שוין אומצובריענגען קלענערע שטעט ווייטער אין לאַנד, וועלכע ווערען ווענינער אָדער גאָר נישט פערטיידיגט? אַ לופט־פלאָט צו פערטיידיגען אַ גאַנץ לאַנד, ווי ענגלאַנד, איז דאָך גאָר אונמעגליך צו בעזיצען. אין בעסטען פאַל קען מען קאָנצענטרי־רען די פערטיידיגונג אויף בלויז איינע וויכטיגע ערטער. דאָס גאַנצע איבריגע לאַנד איז אָפען און פריי פאַר אַטאַקעס און קען פערניכטעט ווערען אין דעם קלענסטען ווירערשטאַנד.

דריטענס ס'איז קלאָר געוואָרען, אַז אין דער קומענדיגער מלחמה וועט דאָס ערשטע, וואָס דער שונא וועט טון, ווי נאָר אַ מלחמה וועט פּראָקלאַ־מירט ווערען, וועט זיין צו שיקען אַ פלאָט פון לופט־שיפען צו באָמבאַרדירען און פערניכטען די שטעט פון דעם געגנער, נאָך איידער די אַרמעען און ים־פלאָטען פון ביידע צדדים וועלען צייט האָבען צו מאַכען די ערשטע בעוועגונגען, וועלען די אַעראָפּלאַ־נען פון ביידע געגנער זיין ביי יעדען אין לאַנד און וועלען זייען טויט און פערניכטונג אויף דער ציווי־לער בעפעלקערונג.

די מלחמה פון דער צוקונפט וועט אויף אַזאַ אופן זיין אַ מלחמה מיט דער ציווילער בעפעלקע־רונג, מעהר ווי מיט די אַרמעען. עס וועט זיין זיכע־רער צו זיין אויפ'ן פראָנט אין דער קומענדיגער מלחמה איידער אין דער היים אין די שטעט. מען וועט זיכערער זיין מיט'ן לעבען אין די טראַנשייען, אויפ'ן ים אפילו און אין דער לופטען, איידער אויף דער ערד אין די גרויסע פרידליכע שטעט. אַרמעען און פלאָטען וועלען פערלירען זייער וויכטיגקייט. דער אַעראָפּלאַן וועט זיין דער וויכטיגסטער וואָפען און קעמפען וועלען נישט סאָלדאַטען, נאָר די ציווילע בעפעלקערונג, וואָס בעשטעהט פון פרויען, קינדער און אַלטע לייט, זיי וועלען אויסשטעהן די גרעסטע געפאַהר און זיי וועלען ברענגען די גרעסטע קרבנות.

פערטענס, די קרבנות, וועלכע די שטעט וועלען מוזען ברענגען, וועלען זיין שרעקליכע. איין דינאַמיט אָדער גאַז־באָמבע קען טויטען און פערוואונדען גאַנצע געגענדען און די גרעסטע אונטערנעהמונגען. די טויט־פאַלען וועלען זיין אין צעהנדליגער טויזענ־טער. יעדע לופט־אַטאַקע וועט מיינען אַ פשוטער בלוטיגער פּאָגראָם אויף צעהנדליגער טויזענטער אומבעוואָפענטע אומשולדיגע מענשען. אין דער צו־קונפטיגער מלחמה וועלען מענשען אומגעבראַכט ווע־רען ווי פליגען. עס וועט נישט זיין קיין רעטונג פאַר קיינעם און קיין הילף. עס וועט נישט זיין, וואו צו אַנטלויפען און וואו זיך אויסצובעהאַלטען. טויט און פערניכטונג וועט גיסען פון הימעל, ווי רעגען, און וועט אומברענגען גאַנצע בעפעלקערונגען. די טויטע און פערוואונדעטע־ליסטען פון דער לעצטער גרויסער מלחמה וועלען זיין אַ שפּילצייג אין פער־גלייך מיט די קומענדיגע קרבנות אין דער צוקונפ־טיגער מלחמה.

פינפטענס, אַזוי ווי אַ פערטיידיגונג נעגען די לופט־אַטאַקעס וועט זיין כמעט ווי אונמעגליך, וועט דאָס איינציגע, מיט וואָס מען וועט קענען ענטפערן אויף די דאָזיגע לופט־אַטאַקעס אין איין לאַנד, זיין אַנ'אַטאַקע אויפ'ן שונאס לאַנד. אַנשטאָט, צום ביישפּיל, צו פערטיידיגען לאָנדאָן, וועט זיך דאָן בעסער לוינען פאַר די ענגלענדער צו אַטאַקירען דעם שונאס שטאָט אויפ'ן זעלבען אופן, ווי ער וועט אַטאַקירען זייערע שטעדט. אויף אַזאַ אופן וועט אויסקומען, אַז די צוקונפטיגע מלחמה וועט בעשטעהן פון אַ סעריע בלוטיגסטע פּאָגראָמען אין דער געשיכ־טע. די לופט־פליהער פון ביידע צדדים וועלען באָמ־באַרדירען איינע דעם אַנדערענס שטעדט און די ציווילע בעפעלקערונג, און ווער עס וועט פריהער פערניכטען דעם אַנדערעס לאַנד און אומ־ברענגען זיין בעפעלקערונג, וועט אַרויס דער זיגער־גרינגער פון אַלעמען וועלען ביידענס לענדער צו־גלייך אומקומען אין דער שרעקליכער פערניכטונג און עס וועט אַ סוף נעהמען צו אונזער ציווילי־ליזאַציע.

דאָס איז דער סך־הכל, וואָס מען האָט געלערנט פון די איצטיגע מאַנעווערס. ווי געזאָגט, איז אַ סך פון דעם גאָר נישט ניי. עקספּערטען האָבען כמעט דאָס אַלץ פריהער פאָראויסגעזאָגט. מיט איבער אַ יאָהר צוריק איז דערשינען אַ בוך „דער אונטערגאַנג פון ציוויליזאַציע" פון קאָמאַנדיר קענוואָרטי, אין וועלכען די אַלע רעזולטאַטען פון דער צוקונפטיגער מלחמה זענען גענוי פאָראויס־געזאָגט געוואָרען. די וויכטיגקייט פון די איצטיגע מאַנעווערס בעשטעהט אין דעם, וואָס די אַלע נביאות זענען איצט בעשטעטיגט געוואָרען מיט לעבעדיגע פאַקטען און בעווייזען, און אַז דער דורכשניטליכער מענש איז גאָס האָט איצט מיט'ן נאַקעטען אויג דערזעהען דעם גאַנצען אומגליק, וועלכער דערוואַרט די וועלט פון דער קומענדער מלחמה, ריכטיג, ווי דער גרויסער עקספּערט און מלחמה־טעאָרעטיקער.

וויליאַם צוקערמאַן.

Dr. RÓŻANER
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
הײלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און יאַמערמיץ
Dzielna 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
צוריקגעקעהרט
נעמט-אָן פון 8—10 און 5—8, פרויען פון 3 4
וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

טשיקאַוועה פּראָצעס אין פּאַריז צווישען אַ יודישען מיליאָנער און זיין טאָכטער.

זי איז אַנטלאָפען פון דעם לוקסוס-לעבען און אויסגעלאַסענהייט פון איהר פאָטער'ס הויז און איז געוואָרען אַן'איינפאַכע פאַבריק-מיידעל.

אין'ם פּאַריזער געריכט איז פאָרגעקומען אַן־אויסערגעוועהנליכער פּראָצעס, וואָס האָט אַנט־פּלעקט די צופּוילטקייט פון די הויך־בורזשואַזיע קרייזען און פון דער אַנדערער זייט האָט עס אונז בעקענט מיט אַן'אינטערעסאַנטען לעבען פון אַ יודישער אידעאַליסטקע, וואָס האָט פערוואָרפען די רייכקייט און לוקסוס פון איהר אַריסטאָקראַטישער אומגעבונג און איז געוואָרען אַן'איינפאַכע אַרבייטער מיידעל.

מאַדמואַזעל זשערמין קאַהען איז די טאָכטער פון'ם יודישען מיליאָנער פון אַנטווערפּען, הובערט קאַהען. זי האָט פערקלאָגט איהר פאָטער אין גע־ריכט און געמאָהנט ביי איהם, ער זאָל איהר געבען געלד אויף צו לעבען. גאַנצע צעהן יאָהר, זינט זי איז אַוועק פון איהרע עלטערענס הויז, האָט זי גע־לעבט אַ שווער און געפּלאָגט לעבען אַלס אַרבייטער־מיידעל: פערדינענדיג אַ קלעגליכען לוין. דאָך איז זי געווען צופריעדענער איידער אין רייכען שלאָס ביי איהרע עלטערען, און זי האָט צו זיי נישט געוואָלט אָנקומען: אָבער נאָכדעם, ווי זי האָט אָפּגעהאָרעוועט עטליכע יאָהר ביי אַ שעדליכער אַרבייט אין אַ גלאָז־פאַבריק, איז זי געוואָרען קראַנק און אומפעהיג צו פיזישער אַרבייט, פאָדערט זי פון איהר פאָטער, אַז ער זאָל איהר צאָהלען אויף צו לעבען, ווייל ער האָט זי נישט צוגענרייט צו אַ זעלבסטשטענדיגען לעבען, און ער טראָגט דערפאַר די פעראַנטוואָרט־ליכקייט פאַר איהר לאַגע.

פאַר דער גאַנצער צייט, וואָס זי האָט געפיהרט אַן'אַרבייטער לעבען, האָט קיינער פון איהרע בעקאַנטע נישט געוואוסט, אַז זי שטאַמט פון די „הויכע פענסטער". זשערמין האָט זיך געשעהמט מיט איהר „יחוס", אַפּילו אויפ'ן קראַנקען בעט, אין איהר פערצווייפעלטער לאַגע, האָט זי נישט דערמאָהנט איהרע רייכע עלטערען, וועלכע וואָלטען איהר געקענט העלפען.

ערשט נאָך גרויסער מיה און אָנשטרענגונג האָט דער דאָקטאָר, וועלכער האָט זי קורירט און איהרע חבר'טעס פון פאַבריק, וועלכע האָבען זי בעזוכט, אַרויסבעקומען פון איהר איהר סוד און זיי האָט זיך קוים איינגעגעבען זי צו איבערצייגען, אַז אין אַזאַ לאַגע מעג זי פערבייגעהן איהרע פּרינ־ציפּען און אַרויסרייסען אַ ביסעל געלד ביי איהרע עלטערען, וועלכע זענען דאָך די איינציגע פער־אַנטוואָרטליכע פאַר איהר שווערע, טראַגישען לעבען.

דער טאַטע, דער מיליאָנער, האָט נישט גע־וואָלט זיך טרעפען מיט זיין טאָכטער, וועלכע האָט איהם אָנגעטון אַזעלכע חרפּות און האָט אויסגעבי־טען אַן'אַריסטאָקראַטיש לעבען אויף אַ לעבען פון אַ קבצנ'טע אַן'אַרבייטערין. ער איז אין געריכט געווען פערטראָטען פון אַן'אַדוואָקאַט, וועלכער האָט געדאַרפט שיצען זיין כבוד און זיין קעשענע.

דאָס געריכט האָט צו'געפּסק'ענט דעם מיליאָ־נער הובערט קאַהען צו צאָהלען זיין טאָכטער אַ פּענסיע פון אַכט הונדערט פראַנק יעדען מאָנאַט.

אויסערגעוועהנליך אינטערעסאַנט איז די ביאָ־גראַפיע פון דער דאָזיגער מיליאָנערסקער טאָכטער.

זשערמין קאַהען איז שוין אַלט געווען פינף יאָהר, אַז איהר מוטער, אַווגוסטינע ניוהאַוז, האָט חתונה געהאַט מיט דעם אַנטווערפּענער גראַף, הו־בערט קאַהען, וועלכער האָט זיך ערקלערט אַלס פאָטער פון דעם קינד.

דאָס לעבען פון דער קליינער זשערמין נאָך דער מוטער'ס חתונה איז געווען אַ טראַגיש לעבען פון אַן'עלענר קינד. מען האָט איהר אָפּגעגעבען לערנען אין דער פאָלקס־שול, און מען האָט ווייניג וואָס זיך אומגעקוקט אויף איהר. איהרע עלטערען האָבען געהאַט וויכטיגערע זאַכען אויפ'ן קאָפּ: זיי האָבען געלעבט און געהוליעט, כסדר איינגעאָרדענט בעלער אין זייער שלאָס בערושער, אין בעלגיע. מען האָט געטרונקען און גע'שכור'ט און געפּראַ־וועט הולטייסקע שטיק. אויך דאָס זיסע לעבען צווי־שען דעם יונגען פּאָר פאָלק האָט לאַנג נישט אָנגע־האַלטען. די ליבע האָט זיך שנעל אָפּגעקיהלט, און דאָס קליינע מיידעלע איז גאַנץ אָפט געווען אַן־עדות פון קריגערייען און אייפערזוכטס־סצענעס צווי־שען טאַטע־מאַמע. נישט איינמאָל האָט שוין צווישען מאַן און ווייב געהאַלטען ביי אַ גט, נאָר מענשען האָבען זיך אַריינגעמישט און שלום געמאַכט, וואָרים ס'פּאַסט דאָך נישט, אַז ביי אַריסטאָקראַטען זאָל אַזעלכעס פּאַסירען; פלעגען מעהרסטענס אַזעלכע אינצידענטען זיך ענדיגען הערמיט, וואָס דער טאַטע מיט דער מאַמען האָבען געמאַכט אַ לוסט־רייזע אין די בערגער און קור־ערטער פון דרום־פראַנק־רייך אָדער איטאַליע. דעם שלאָס האָט מען איבער־געלאָזט אויף די הענט פון אַ פערוואַלטער און דאָס קינד איז געבליבען אויף גאָט'ס בעראָט.

איינמאָל, נאָך אַזאַ רייזע, איז דאָס פּאָרל גאַנ־צע דריי יאָהר נישט אַהיים געקומען און נישט גע־לאָזט הערען פון זיך, דאָס מיידעלע האָט פאַר דער צייט געלעבט איינזאַם, צווישען פרעמדע מענשען אָהן יעדע אויפזיכט, אָהן מוטערליכע צערטליכקייט און זי האָט פערבראַכט מעהרסטענס צווישען די קינדער פון די הויף־אַרבייטער, צו וועלכע זי האָט זיך זעהר צוגעבונדען און זיך מיט זיי צוזאַמען גע־לעבט ווי מיט אייגענע און זיי זענען געוואָרען איהרע איינציגע חבר'טעס.

ווען עס האָט אויסגעבראָכען די גרויסע וועלט־מלחמה, איז קאַהען אַריינגעטרעטען אין דער בעל־

(א בריף פון פּאַריז).

גישער אַרמעע און האָט זיך אויסגעצייכענט אויפ'ן פראָנט.

דאָס, וואָס קאַהען איז אַוועק אויף דער מלחמה, האָט נישט געשטערט דער גרעפין ביי זיך אין דער היים צו הוליען און צו פּראַווען בעלער, דאָס מיידעל וועלכע איז געוואוינט געוואָרען דורך די יאָהרען פון איהרע עלטערנס אָפּוועזענהייט צו אַ רוהיג, שטיל און בעשיידען לעבען קאָן איצט שוין נישט פערטראָ־גען, דאָס ווילדע אויסגעלאַסענע לעבען, אין אַ צייט ווען אַ וועלט טרינקט זיך אין בלוט.

אַלס זיבצעהן יאָהריג מיידעל געהט זי אַוועק פון איהר פאַמיליע און הויבט אָן אַרבייטען אין די הילפס־געזעלשאַפטען פאַר מלחמה־פערוואונדעטע און געפאַנגענע, ווען בעלגיען איז געווען איינגאַנצען בעזעצט פון די דייטשען כאַפּט זי זיך גאַנץ אָפּט בגנבה אַריבער נאָך דייטשלאַנד און ברענגט פּעק־לעך שפּייז פאַר די קריגס־געפאַנגענע. חוץ דעם העלפט זי די פראַנצויזישע און ענגלישע געפאַנגענע צו אַנטלויפען פון די דייטשע לאַגערען, ריזיקירענדיג דערביי מיט איהר לעבען.

ענדליך פאַלט אויף איהר אַ פערדאַכט, אַז זי טוט שפּיאָנאַזש־אַרבייט. זי איז געצוואונגען צו פער־לאָזען בעלגיען. זי אַנטלויפט גראָד אין דעם מאָ־מענט, ווען מען קומט זי אַרעסטירען. זי גנב'עט זיך אַריבער די האָלענדישע גרעניץ און פון האָלאַנד פאָהרט זי אויף אַן'ענגלישער שיף קיין לאָנדאָן, און פון לאָנדאָן קומט זי נאָך פּאַריז.

אין פּאַריז פערנעהמט זי זיך מיט פערשידענע אַרבייטען, כדי זיך צו דערנעהרען. קיין שום אַרבייט איז איהר נישט צו שווער, קיין שום אַרבייט איז איהר נישט אומפּאַסיג און זי פיהלט זיך אַלס אַרבייטערין זעהר גוט, פיל בעסער ווי אַלס מיליאָנערישע טאָכטער ביי איהר טאַטען דעם גראַף מיט זיין אויס־געלאַסענעם לעבען.

אַזוי אַרבייט זי אין פּאַריז ביז עס ענדיגט זיך די מלחמה און בעלגיען ווערט אָפּגערייניגט פון דייטשען מיליטער, איצט פאָהרט זשערמין קאַהען צוריק אַהיים צו איהרע עלטערען. זי פערגעסט אויף אַ ווײַלע ווי עס זעהט אויס דאָס לעבען ביי איהר פאָ־טער, און ווי פרעמד אָט דאָס לעבען איז איהר.

איהר פאָטער הובערט קאַהען איז נאָך דער מלחמה ערשט געוואָרען דער אמת'ער מיליאָנער ער האָט אויסגענוצט די גינסטיגע מאָמענטען נאָך דער מלחמה, געמאַכט געשעפטען, ערלויבטע און נישט ערלויבטע, געמאַכט פערשידענע שפּעקולאַציעס געפיהרט קאָנטראַבאַנדע־געשעפטען און ער האָט אָנגעשאַרט מיליאָנען. האָט ער ערשט געוואָלט, פערשטעהט זיך, אָניאָגען די צייט. ווען ער האָט נישט אַזויפיל „געלעבט" אין די מלחמה יאָהרען. און אין זיין שלאָס האָט זיך אָנגעהויבען דאָס ווילד־סטע און דאָס פרעכסטע לעבען, וואָס איז נאָר מעג־ליך. די גרעסטע אויסגעלאַסענקייטען זענען דאָרט פאָרגעקומען, יעדע נאַכט זענען ביי איהם געפּראַוועט געוואָרען בעלער. עס פלעגען זיך ביי איהם צוזאַמענ־קומען אַלע אויפגעקומענע גבירים, אַלע די, וואָס האָבען זיך אָנגעוואַרעמט ביי דער וועלט־שרפה און מען האָט געפּראַוועט אַ ווילדען שרים־טאַנץ.

זשערמין זעהט, אַז זי האָט נישט מעהר קיין געמיינזאַמעס נישט מיט איהרע עלטערען און נישט מיט זייער גאַנצער וועלט, איהרע פאָרערונגען פון לעבען און איהר גאַנצער בליק אויפ'ן לעבען איז אַזוי פערשידען פון זייערען, אַז עס איז איהר אומ־מעגליך נאָך צו פערבלייבען ביי איהרע עלטערען אין הויז אַפילו אַ'ין טאָג.

און זשערמין פערלאָזט דאָס הויז פון איהרע עלטערען מיט'ן פעסטען בעשלוס זיך אַהין מעהר נישט אומצוקעהרען. זי בעשליסט צו ווערען אַן'־אַרבייטערין אויף שטענדיג.

זשערמין קאַהען קומט נאָך פּאַריז און הויבט אָן צו זוכען עפּעס אַ בעשעפטיגונג, וואָס זי האָט גע־אַט אויסצושטעהן אין דער ערשטער צייט אין פּאַ־ריז, פערשפּאָר איך דעם לעזער צו דערצעהלען. עס איז יעדען בעקאַנט, וואָס עס האָט אויסצושטעהן אַ מיידעל, ווען זי איז עלענד און איינזאַם אין דער גרויסער שטאָט, און קיין מיטלען צום לעבען האָט זי נישט, און שעהן איז זי אויך... אָבער זשערמין קאַהען איז נישט פון די, וואָס ווערען פערצווייפעלט. קוים האָט זי געהאַט מוט צו פערלאָזען איהר רייך עלטערע־הויז און זיך צו לאָזען איינע אַליין אין דער גרויסער וועלט אַריין, נישט מיטנעהמענדיג מיט זיך אַפילו עפּעס געלד אויף דער ערשטער שווערער צייט, האָט איהר שוין דער מוט געסטייעט אויך איבערצוטראָגען אַלע נויטען און שווערינקייטען, וואָס האָבען איהר ערוואַרט.

נאָך אַ לאַנגען פערשוואַרצט ווע־ען, לערענט זי זיך אויס סטענאָגראַפיע און שרייבען אויף אַ מאַשין, און זי בעקומט אַ שטעלע אויף 80 פראַנק אַ וואָך. שפּעטער ווערט זי יאַ קאַסירערין אין דער קאָמפּאַניע פון זינגער נייה־מאַשינען, און אויך דאָ אַרבייט זי פאַר אַ הונגער־לוין. אָבער זשערמין איז צופריעדען. קיין ברעקעל חרטה דערוועקט זיך ניט אין איהר האַרצען אויף דעם שריט, וואָס זי האָט געמאַכט, פערקעהרט, זי פיהלט זיך גליקליך, וואָס זי מאַכט נישט מיט דאָס צולאָזענע לעבען אין איהרע עלטערענס הויז, נאָר זי לעבט אַן'עהרליך לעבען פון איהר אַרבייט.

זי האָט געוואוינט אין אַ פערוואָרפען ווינקעל פון פּאַריז, אין אַן'אָרימען האָטעל, אין אַ קליין ראַד־שטיבעל און זיך ערנעהרט מיט טרוקען ברויט, אַזוי האָט זי געלעבט אין דחקות און נויט און פאַר קיינעם זיך נישט בעקלאָגט, און קיינעם נישט דער־צעהלט, אַז זי איז אַ טאָכטער פון אַ מיליאָנער, אַ גראַף, וועלכער לעבט אין וואוילטאָג און אין לוקסוס, פערשווענדעט מעהר אין איין נאַכט, וויפיל זי האָט־רעווע'ט אויף אין אַ גאַנצען יאָהר. ביז זי איז קראַנק געוואָרען. זי איז געבליבען ליגען אין בעט איינזאַם און עלענד, אָהן מיטלען אַפילו קראַנק צו זיין. און גוטע פריינד חבר'טעס פון פאַבריק, זענען געקומען צו איהר און זיך גענומען נאָכפרעגען ביי איהר, צי זי האָט נאָך קיין קרובים נישט, און מען האָט ביי איהר אַרויסגעפרעגט איהר סוד — איהר „יחוס", וועלכע זי האָט אַזוי אויסבעהאַלטען, ווי איינער בעה־האַלט זיך אויס מיט דער גרעסטער חרפּה.

נאָך גרויס מיה האָט זיך איינגעגעבען איהר איינצורעדען, זי זאָל מאָהנען ביי איהר פאָטער געלט.

י. פעלדמאַן.

די פיזיאָלאָגישע טראַגעדיע פון דער פרוי.

דער לענינגראַדער פּראָפעסאָר נעמילאָוו, אַ גרויסער אויטאָריטעט אין פראַגעס פון גינעקאָ־לאָגיע (פרויען־קראַנקהייטען) האָט פערעפענטליכט אַ בוך אונטערן נאָמען „די פיזיאָלאָגישע טראַגעדיע פון דער פרוי", וואו עס ווערט געגעבען אַ וויסענ־שאַפטליכע אָפּהאַנדלונג פון קערפּערליכען און טייל־ווייז אויך גייסטיגען לעבען פון דער פרוי.

דער בוך האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען טו־מעל אין דער פרויען־וועלט און אויך אין דער פּרע־סע, וועלכע פּאָלעמיזירט מיט'ן מחבר.

דער אינהאַלט פונ'ם בוך קען איבערגעגעבען ווערען גאַנץ קורץ, חוץ דעם, וואָס די פרוי ליידט זעהר אַ סך דורכדעם, וואָס זי איז סאָציאַל נישט גלייכבערעכטיגט מיט'ן מאַן, איז איהר קערפּערליכער לעבען אין לאַנגע קייט פון שרעקליכע ליידען. פון קינדהייט אָן ביז'ן טיפסטען עלטער מאַכט די פרוי דורך אַזעלכע שוועריגקייטען אין איהר פי־זיאָלאָגישען לעבען, אַז מ'קען איהרע שטענדיגע ליידען אַנדערש נישט בעצייכענען ווי אַ גרויסע טראַגעדיע.

שוין פון דער פריהער קינדהייט, אינ'ם על־טער פון צעהן ביז פערצעהן יאָהר, הויבט זי אָן ליידען פון מענסטרואַציעס. און דעם איז נישט בלויז אַן'אומבעקוועמליכקייט, דאָס איז אַ גרויסע פיזישע רעוואָלוציע און ס'דויערט אַ פּאָר יאָהר ביז דער אָרגאַניזם ווערט צוריק נאָרמאַליזירט.

ווערט די פרוי רייף און הויבט אָן פיהרען אַ נאָרמאַלען געשלעכטס־לעבען, הויבען זיך אָן נאָך גרעסערע צרות, זי הויבט אָן שוואַנגערן און איהר אָרגאַניזם מאַכט ווידער דורך אַ גרויסע רעוואָלוציע, צוליב די ראַדיקאַלע שנויים וואָס קומען פאָר אין איהר געבוירמוטער, אין די בריסטען, אין דער בלוט־צירקולאַציע, און דרוק אויפ'ן מאָגען א. אַז. וו.

און ווען דער קינד ווערט שוין געבוירען, הויבט זיך אָן אַ פרישע סדרה פון פיזיאָלאָגישע שנויים און די ראָזיגע אַלע שנויים חזרן זיך איבער בײַ יעדער נייער שוואַנגערשאַפט און נאָך יעדער גע־בורט פון קינד.

און אַז די פרוי פּטרט שוין אַלץ אויס אָפּ און קומט צו די מיטעלע יאָהרען הויבט איהר אָן דרי־קען די אַלטקייט. אין עלטער פון אַ יאָהר 45 פער־לירט זי די מענסטרואַציעס, איהרע געשלעכט־דריזען ווערען פערטריקענט, די זיסקייט פון לייענ־שאַפטליכע מאָמענטען פערשווינדעט. אין דעם גאַנ־צען סיסטעם פון דער פרוי קומען ווידער פאָר שנויים, וואָס פערשאַפען נישט ווע־יג אומאַנגענעהמע מאָמענטען און שטעלען דער פרוי אין סכנה פון פערשידענע ספּעציעלע קראַנקהייטען פון אָט דע־עלטער. און ווען זי קומט שוין אַריבער מיט שלום אויך אָט דעם שווערען פעריאָד פון עטליכע יאָהר, פיהלט זי, ווי איהר אָרגאַניזם וויאַנעט.

אָבער דאָס אַלץ זענען פאַקטען, וואָס זענען מעהר־ווייניגער בעקאַנט אַלעמען. פּראָפ. נעמילאָוו בעריהרט אָבער אַ גאַנץ נ' עס, ביז איצט אומבע־קאַנטען פּרט, וואָס פיהרט אַרויף אויף גאַנץ פּעס־סימיסטישע געדאַנקען.

ער ווייזט אָן, אַז דער בעפרוכטונגס־זעקעל (וואו עס ווערען אויסגעאַרבייט די בעפרוכטונגס־אייעלעך) ביי אַ פרוי איז צוועלף מאָל אַזוי גרויס, ווי דער בעפרוכטונגס־זעקעל ביי דער גרעסטער פון איצטיגע חיות — ביים עלעפאַנט. דער אָרגאַניזם פון דער פרוי אַרבייט אויס אַ סך מעהר בעפרוכטונגס־אייעלעך, ווי וועלכע עס איז אַנדער חיה. די גע־שלעכטס־אָרגאַנען בכלל פערנעהמען אין איהר אָר־גאַניזם אַ סך אַ גרעסערען פּלאַץ און שפּילען אַ גרעסערע ראָלע אין איהר פיזיאָלאָגישען לעבען, ווי ביי וועלכער עס איז אַנדער בעשעפעניש. דאָס ווירקט במילא אויך אויף דער פּסיכאָלאָגיע, איהר הויפּט־אינטערעס אין לעבען, איהרע הויפּט־געדאַנ־קען און געפיהלע דרעהען זיך נאָר אַרום איין פּונקט — דער סעקסועלער לעבען. וויפיל די פרוי זאָל נישט אויסגעגליכען ווערען מיט'ן מאַן פּאָליטיש, קולטורעל און סאָציאַל, קען זי זיך נישט אָפּגעבען צו וועלכער עס איז אַרבייט מיט אַזאַ אינטערעס, ווי דער מאַן, ווייל איהר גאַנצער אָרגאַניזם אַרבייט נאָר אין אַן'אַנדער ריכטונג — אין דער ריכטונג פון געשלעכטליכע איבערלעבונגען, און אַזוי ווי ביי דער פרוי איז דאָס אַ פיזיאָלאָגישע איינגעשאַפט, וואָס קען נישט געענדערט ווערען, קען מען, הייסט עס, גאָרנישט האָפען, אַז די פרוי זאָל ווען עס איז קענען האָבען אַ רייכערען, פילזייטיגערען לעבען, ווי איצט.

אין דער פּאָלעמיק, וואָס האָט זיך ענטוויקעלט אַרום דעם בוך, איז דער שטאַרקסטער פון די געגען־אַרגומענטען, אַז נישט בלויז די פרוי, נאָר דער מענש בכלל איז אַ סך מעהר בעהערשט פון סעקסועלען בעגעהר, ווי וועלכע עס איז אַנדער חיה. אויך ביים מאַן זענען די געשלעכט־אָרגאַנען פּראָפּאָרציאָנעל מעהר ענטוויקעלט, ווי ביי אַלע אַנדערע חיות. אין דער צייט, וואָס יעדע חיה ווערט נאָר אַ בעשטימטע צייט פון יאָהר בעהערשט פון סעקסועלען דראַנג און די איבעריגע צייט לעבט זי געשלעכטליך רוהיג, איז דער מענש שטענדיג בעה־ערשט פון דער סעקסועלער לוסט. אין דעם פּרט איז נישטאָ קיין הילוק צווישען דער פרוי און דעם מאַן.

אויב אָט דער אַרגומענט שוואַכט אַפילו אַ ביסעל אָפּ דעם איינדרוק פון פּראָפעסאָר נעמי־לאָוו'ס בוך, לייקענט ער אָבער נישט אָפּ די מיי־נונג, אַז די סעקסועלע פונקציעס ביי דער פרוי זענען פאַרט שטאַרקער ווי אַלע אַנדערע פיזיאָלאָ־גישע פונקציעס ביי איהר, און דאָס איז דאָך טאַקי דער עיקר פון דער טעאָריע.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
אָרדינאַציע פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן
אין לעשניצע, גערושער 17 פון 10—11 און פון 2—3

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער־שוואַכע קראַנקהייטען. מיט היילונגס־קוואַרץ לאָמפּען (האָר אויספאַל)
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

אַרטיסטישער קאַמער־טעאַטער „אררט" זאַכאָדניאַ 43
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.
היינט, דאָנערשטאָג,
פּינקטליך 9.30 אַ זייגער אָוונט
פייערליכע פּרעמיערע פון 2 טען (IX) פּראָגראַם א. נ.
„משיח געהט!"...
1. פּראָלאָג
2. משיח געהט!...
3. קהלת
4. קאַרטען
5. שאַ, שטיל
6. יודען-שמידען
7. שאכנע-יאכנע
8. פּעטש
9. מייטעל (סקעטש)
10. מ'הוליעט
די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוונט, שבת — פון 1 נאָכמיטאָג.

רעקלאמע

אין דער מאדערנער ווירטשאפט.

אין דיטעלראָרף האָט זיך געעפנט אַ קאָנגרעס פון דייטשע רעקלאַמע־פאַכמענער. רעקלאַמע איז לעצטענס געוואָרען אַ וויכטיגע אינדוסטריע פאַר זיך און שפּילט אַ קאָלאָסאַלע ראָל אין דער גאַנצער וועלט־ווירטשאַפט. עס עקזיסטירט שוין אויף דער וועלט אַ היפּשע צאָהל קאַפּיטאַליסטישע אונטערנעהמונגען, וואָס פאַרנעהמען זיך אויסשליסליך מיט דער רעקלאַמע־פּראָדוקציע, און ברענגען קאָלאָסאַלע רווחים.

די רעקלאַמע, סיי די צייטונגס־רעקלאַמע און סיי די גאַסען־רעקלאַמע ענטוויקעלט זיך די לעצטע צייט מיט אַן אומגעהויער שנעלקייט און ווערט איינער פון די וויכטיגסטע פאַקטאָרען אין ווירטשאַפטליכען לעבען פון דער גאַנצער וועלט. עס איז היינט שוין שווער זיך פאָרצושטעלען די עקזיסטענץ און ענטוויקלונג פון האַנדעל, אינדוסטריע און ווירטשאַפט אָן דער מיטהילף פון דער רעקלאַמע.

די רעקלאַמע גופא איז נישט קיין נייע זאַך. נישט קיין דערפינדונג פון דער לעצטער צייט, שוין אין אַלטערטום פלעגט מען דורך קלעפּען פּלאַקאַטען אויף די ווענט און מיט דער הילף פון ספּעציעלע אויסרופער מודיע זיין דער בעפעלקערונג פערשידענע זאַכען. די צייטונגס־רעקלאַמע האָט זיך אָנגעהויבען אין 17־טען יאָהר־הונדערט. צום ערשט איז זי דערשינען אין דער פאָרם פון קליינע אַנאָנסען אין די צייטונגען. פון דעמאָלסט אָן אָבער איז די רעקלאַמע אויסגעוואַקסען צו אַ גרויסער מאַכט, קיין געשעפט, אונטערנעהמונג קאָן זיך אָן איהר נישט בענעהן. נאָכמעהר — די רעקלאַמע איז געוואָרען אַ וויסענשאַפט.

צום מעהרסטען און צום שטאַרקסטען איז נאַטירליך, די רעקלאַמע אויסגעוואַקסען אין אַמעריקע. אין משך פון יאָהר 1922 האָט דער אַמעריקאַנער האַנדעל און אינדוסטריע אויסגעגעבען אויף רעקלאַמע אַ מיליאַרד מיט 284 מיליאָן דאָלאַר, דערפון 60 פּראָצענט בלויז אויף צייטונגס־רעקלאַמע. עס איז אויסגערעכענט געוואָרען, אַז אין פּרייז פון אַלע סחורות אין אַמעריקע איז איינגערעכענט פון 3 ביז 5 פּראָצענט רעקלאַמע־קאָסטען.

אין אַמעריקע איז די רעקלאַמע־געביט אויסגעוואַקסען צו אַ גאַנצע אינדוסטריע, אין וועלכער עס זענען בעשעפטיגט 600 טויזענד מענשען. אין די רעקלאַמע פאַך־צייטונגען זענען פערעפענטליכט די סומעס, וואָס די גרויסע אונטערנעהמונגען גיבען אויס אויף רעקלאַמע, ווי אויך די צאָהל שורות, וואָס די אונטערנעהמונגען האָבען אויף רעקלאַמע פערנומען אין די צייטונגען. אין איין חודש רעצעמבער האָט דער בעריהמטער פאָרד, דער איינענטימער פון די גרויסע אויטאָמאָביל־פאַבריקען געגעבען רעקלאַמעס אין די צייטונגען אַ מיליאָן מיט 347 טויזענד שורות. אַ בעוואוסטע גומי־פירמע אין אַמעריקע האָט אין משך פון 17 יאָהר אויסגעגעבען אויף רעקלאַמע 40 מיליאָן דאָלאַר.

עס איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואָס פיל יונגעלייט וואַרפען זיך אויפ'ן געביט פון רעקלאַמע, בילדען זיך אויס און ווערען רעקלאַמע־פאַכלייט. זיי מאַכען דערביי נישט קיין שלעכטע געשעפטען. אין אַמעריקע עקזיסטירען הונדערטער שולען און קורסען אויף אויסצולערנען די רעקלאַמע־קונסט טויזענטער יונגע מענשען זענען שילער פון די קורסען די צאָהל פון די רעקלאַמע־סטודענטען אין אַמעריקע מאַכט אויס וויפיל די צאָהל סטודענטען אין אַלע דייטשע טעכנישע הויכשולען.

נאָך אַמעריקע איז דייטשלאַנד דאָס צווייטע לאַנד, וואו די רעקלאַמע־אינדוסטריע ענטוויקעלט זיך מיט ריזען טריט, היינט צו טאָג עקזיסטירען שוין אויך אין דייטשלאַנד קורסען אויף צו שטודירען און פערפולקומען זיך אין דער רעקלאַמע־קונסט. אויך אין דער דייטשער ווירטשאַפט און האַנדעל פערנעהמט די רעקלאַמע אַן אָרט אויבענאָן. אַ בעוואוסטע ציגאַרעטען־פירמע, וועלכע האָט אין יאָהר 1924 אויסגעגעבען אַ מיליאָן מאַרק אויף רעקלאַמע, האָט זיך שוין אין יאָהר 1927 געלאָזט קאָסטען אויף געשעפט־פּראָפּאַגאַנדע צוויי מיט דריי פערטעל מיליאָן מאַרק.

די רעקלאַמע־אינדוסטריע פאָדערט מענשען פון פערשידענע פאַכען און בערופען, אין דער דאָזיגער אינדוסטריע זענען בעשעפטיגט מענשען, וועלכע האָבען פערשידענע אויפגאַבען. עס זענען בעשעפטיגט געשעפטס־פיהרער, טעקסט־שרייבער, אילוסטראַציע־מאַלער, קונסט־דרוקער, אַקוויזיטאָרען א. אַ. די גרעסטע ראָל אין דער אינדוסטריע שפּילט דער געשעפטס־פיהרער, דער רעקלאַמע־שעף. דאָס מוז זיין אַ מענש מיט גרויסען טאַלאַנט און פעהיגקייטען, ער דאַרף פערמאָגען אָרגאַניזאַציאָנס־טאַלאַנט, מענשען־קענטעניש, פאַנטאַזיע און געשמאַק. אַנדערש מוז ער נישט צו דער זעהר וויכטיגער רעקלאַמע־אינדוסטריע.

אַ מענש, וועלכער וויל זיך ווידמען די רעקלאַמע־קענטעניש, מוז זיך שטאַרק צוגרייטען דערצו. ער דאַרף אַ יאָהר צייט אַרבייטען אין אַ רעקלאַמע־אָפּטיילונג פון אַ גרויסער אונטערנעהמונג. ער מוז אומבעדינגט בעזיצען גרויסע קענטענישען אין סחורה־דרוקערייען און צייטונגס־וועזען, ווי אויך אין רעקלאַמע־ראַטיווער קונסט. צו דער רעקלאַמע־אינדוסטריע טאָר נישט ווערען צוגעלאָזען קיין מענש, וועלכער פערמאָגט נישט קיין פּסיכאָלאָגישע פעהיגקייטען. דער רעקלאַמע־שעף פון אַ פירמע פיהרט־אויס אַ זעהר שווערע און פעראַנטוואָרטליכע אַרבייט, פון וועלכער עס איז אָפטמאָל אָפּהענגיג די גאַנצע עקזיסטענץ פון דער אונטערנעהמונג.

אַ גענייטער און פעהיגער רעקלאַמע־שעף פיהרט אויס זיין אַרבייט ווי אַ גענעראַל בעת אַ מלחמה, ער מאַכט מיט זיינע רעקלאַמעס אָפּענזיווען און רעפּענזיוועס, איידער ער טרעט אַרויס מיט אַ גרעסערער רעקלאַמע־אָפּענסיווע גרייט ער זיך גוט צו, און דער עיקר, ער פיהרט אַדורך אַ גענויע אויספאָרשונג, צי איז דער געשעפטס־באָדען דערצו ווי געהעריג צוגעגרייט, דהיינו, צי פערמאָגט די פירמע זיינע קאָנקורענץ־מעגליכקייטען, צי זענען די קאָנסומענטען־מאַסען פעהיג אין דעם מאָמענט צו קויפען די אַרטיקלען פון דער פירמע. ווען אַלץ איז אויסגעפאָרשט לאָזט ער זיך אַרויס אויף אַן אָפענזיווע, ער בעקומט פון דער פירמע אַ גרעסערע געלט־סומע, אַנגאַזשירט עטליכע פעהיגע און שאַרפזיניגע טעקסט־שרייבער, מאַלער און אַנדערע בעלי־מלאכות און די אַרבייט הויבט זיך אָן.

דער רעקלאַמע־שעף מוז שטעהן אויף דער וואַך, ווי אַן אויסגעפּרובטער מלחמה־פיהרער, זעהט ער, אַז אַ געוויסע רעקלאַמע־פאָרם, אַ טעקסט, צי אַ בילד ווירקט נישט, מוז ער עס אומגעבליקליך פערביטען מיט אַ צווייטען. ווען עפּעס געפעהלט יאָ דעם עולם, דאַרף ער אויך וויסען ווי לאַנג דאָס צו האַלטען, עס זאָל נישט ווערען צוגעגעסע. רעדנער, ער אומבעדינגט קאָנען די פּסיכאָלאָגיע פון די מאַסען, פאַר וועלכע די רעקלאַמע איז אויסגערעכענט.

אין אַמעריקע האָט זיך שוין אויסגעאַרבייט אַ גאַנצער שטאַב פון רעקלאַמע־גענעראַלען. זיי פירען זייערע אַנגריפען אַזוי קונציג און אינטערעסאַנט, אַז דער עולם קוקט זיך צו זיי צו מיט דער גרעסטער שפּאַנונג, וואַרט מיט אומגעדולד אויף זייערע איינפאַלען. מען לייענט די רעקלאַמע־טעקסטען, ווי סענסאַציאָנעלע ראָמאַנען. דער קעניג פון די ראַזינע רעקלאַמע־גענעראַלען איז געווען איינער הערב פאַלין אין טשיקאַגאָ, וועלכער איז נישט לאַנג געשטאָרבען. ער האָט אָנגעהויבען זיין קאַריערע אַלס אומבעדייטענדער זעהר אָרימער זשורנאַליסט. ער האָט זיך אָבער אַריינגעוואָרפען אין דער רעקלאַמע־אינדוסטריע. דאָ האָט ער אַרויסגעוויזען אומגעהויערע פעהיגקייטען און האָט געהאַט אַ יעהרליכע הכנסה פון 100 טויזענד דאָלאַר.

דייטשלאַנד און „פרעסאַ".

(ענדע פון 3־טע זייט)

פריהער מיט עפּעס אַנדערש נישט בעשעפטיגט. דאָס בעווייזט, אַז אין דער שווייץ איז די זשורנאַליסטישע פּראָפעסיע נישט קיין צופעליגקייט ביים מענשען, נאָר אַ פאַך, צו וועלכען מ'דאַרף זיך לאַנג און ערנסט צוגרייטען. דער אויסגעשפּראָכען פּאָליטישער כאַראַקטער פון דער שווייצאַרישער פּרעסע האָט געבראַכט דערצו, אַז די זשורנאַליסטען זענען שטאַרק בעטייליגט אינ'ם עפענטליכען לעבען, פיל פון זיי זענען מיטגלידער אין אַלגעמיין מלוכה'שע, אָדער אין די קאַנטאָנאַלע פּאַרלאַמענטען, אָדער אין די שטאָטישע זעלבסטפערוואַלטונגען. די שווייצער שטאָלצירען מיט דער ריינקייט און אומאָבהענגיגקייט פון זייער פּרעסע: דער רעדאַקציאָנעלער טייל איז שטרענג אָפּגעגרעניצט פונ'ם געשעפטליכען, און ס'איז אויסגעשלאָסען, אַז אַ טייל פון רעדאַקציאָנעלען רוים זאָל אָפּגעגעבען ווערען פאַר זייטיגע צוועקען.

לייכט, עלעגאַנט, שעהן איז דער פראַנצויזישער פּאַוויליאָן. דער שפּאַנישער איז דעקאָראַטיוו זעהר רייך; די ווענד פון גרויסען פּאַוויליאָן זענען בעהאַנגען מיט טייערע גאָבעלינען, וואָס זענען געבראַכט געוואָרען פון שפּאַניען; דער גאַנצער פּאַוויליאָן טראָגט אָבער אַ שווערען, אַ ביסעל קלויסטערישען כאַראַקטער מיט די אויסגעשטעלטע פיגורען פון די הייליגע.

בחפזון.

די פּאַוויליאָנען פון די אַנגלאָ־סאַקסישע לענדער מאַכען אַן'איינדרוק ווי זיי וואָלטען אויסגעשטעלט געוואָרען בחפזון, און פון זיי קאָן מען לגמרי נישט בעקומען קיין בילד וועגען דער מעכטיגער ענטוויקלונג פון דער פּרעסע אין ענגלאַנד. אָדער אין אַמעריקאַ. אין ענגלישען פּאַוויליאָן איז אויסגעשטעלט אַ נייע ראָטאַציאָנס־מאַשין מיט אַ זעהר גרויסער פּראָדוקציאָנס קראַפט, די מאַשין איז אָבער האַמעטנער און פערלירט אין פערגלייך מיט די עלעגאַנטע, געטאָקטע, גראַנדיעזע, אָבער דערביי עסטעטישע מאַשינען פון די דייטשע מאַשינווערקען.

אַמעריקאַ.

אין אַמעריקאַנישען פּאַוויליאָן איז אַ ביסעל מאָדנע צו זעהען מאַשינען פון .. שווייצאַרישע פאַבריקען. אַז די אַמעריקאַנער פּרעסע איז אונגעהויער גרויס און שטאַרק ענטוויקעלט — דאָס איז אַלגעמיין בעקאַנט, וועגען דעם רעדט די שפּראַך פון ציפערען: אין די פעראייניגטע שטאַטען ערשיינען ביים היינטיגען טאָג 2388 טאָג בלעטער, 12529 וואָכענבלעטער און 7211 מאַגאַזינען (זשורנאַלען) ס"ה 22128 צייטשריפטען. וועגען פערנעהם פון די אַמעריקאַנישע בלעטער דערצעהלט די „ניו יאָרק טיימס", דאָס בלאַט, וואָס מיר האָבען שוין דערמאָהנט: די צייטונג פערברויכט 190 מיליאָן פונט פּאַפּיר אַ יאָהר, אַנ'ערך 4 מיליאָן פונט דרוק־פאַרב; די צייטונג בעדרוקט העכער 12 מיליאָן זייטען פּאַפּיר, פערעפענטליכט מעהר פאַר 29 מיליאָן דרוק־שורות רעקלאַמע; אין דער „טיימס" זענען בעשעפטיגט 3186 מענשען, מענער און פרויען, און בלויז אויף סאָציאַלער פערזיכערונג ווערט יעהרליך דורכ'ן פערלאַג אויסגעגעבען איבער 300 טויזענד דאָלאַר. אויף איין זונטאַג־נומער פערברויכט די „טיימס" 25 טויזענד מייל פּאַפּיר, דאָס איז אַ פּאַס, וואָס וואָלט געקאָנט אַרומנעהמען מיט אַנ'צופּף דעם גאַנצען ערד־באַלעם; די צייטונג האָט אַבאָנענטען אין 1537 שטעט, אין 99 לענדער מחוץ פון די פעראייניגטע שטאַטען.

אַמעריקאַ האָט געהאַלטען, אַז ס'וואָלט פּראַנומען צופיל צייט און אָרט צו געבען אַ פולען בעגריף וועגען דער אַמעריקאַנער פּרעסע אויף דער קעלנער אויסשטעלונג. עס זענען דעריבער רעפּרעזענטירט בלויז ניו־יאָרק, באָסטאָן און טשיקאַגאָ. ווער עס וועט וועלען זיך נאָהענטער בעקענען מיט דעם אַמעריקאַנער בלאַט און זשורנאַל, דער ווערט איינגעלאַדען צו דער ספּעציעלער אויסשטעלונג פון דער אַמעריקאַנער פּרעסע, וועלכע ווערט איינגעאָרדענט דורך די זשורנאַליסטען־שולען פון די פעראייניגטע שטאַטען.

לאַזאַר פוקס.

פאָטאָגראַפירט
אייך נור
אין קונסט פאָטאָגראַפישען אַנשטאַלט
„Parisien"
69 BRZEZIŃSKA 69
וואו עס ווערען אויסגעפערטיגט די שענסטע אויפנאַהמען לויט די נייעסטע פאָטאָ־טעכניק.
פּינקטליך! / רעיעל! / ביליג!
צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומער 1.

פערקויפט צום טייוועל.

(ראָמאַן).

41)

— מען מוז אומבעדינגט אין זיך בעהערשען די שרעק, מחמת דאָס מוז זיין דער הויפּט ציל פונ'ם פערברעכער. עס איז נישטאָ קיין אומערטרעגליכערע שרעק, ווי דער פּחד פאַר אומבעוואוסטקייט, דאָס דערוואַרטען אַן אומגעזעהענע, אַנ'אומפערשטענדליכע סכנה! מיר האָט זיך אָבער אָנגעהויבען אויסצווייזען, אַז איהר שרעק הויבט אָן צו פערשווינדען: אויף דער לויה פון דער מוהמען און ביים לייענען די צוואה האָט זי זיך געהאַלטען פערהעלטנישמעסיג רוהיג

— איך מיין, ס'איז דערפאַר, ווייל איהרע געדאַנקען זענען געווען אָנגעווענדעט דורך דער צערעמאָניע גופא און דורכ'ן עקזעלהאַפטען פּאָלקאָווניק. ווען זי בלייבט אָבער אליין, הויבט זיך אָן איהר פאַנטאַזיע פונאַנדערצושפּילען און פאָרצושטעלען פערשידענע גרויזאַמקייטען.

— צי האַלט איהר נישט, אַז מען וואָלט צו איהר געדאַרפט רופען אַ דאָקטאָר, אַ ספּעציאַליסט פון נערוועז קראַנקהייטען, וועלכער וואָלט איהר אפשר געהאָלפען בעסער, ווי מיר?

— איך האָב שוין מיט איהר גע'טענה'ט וועגען דעם, נאָר זי וויל נישט זעהן און נישט הערען.

— און ווי קוקט איהר דערויף, מ'זאָל איהר איינאָרדענען אין אַ סאַנאַטאָריום, ביז ס'וועט צו איהר צוריקקומען דאָס גלייכגעוויכט? — האָט קליין אַ זאָג געטון — איהר עדות־זאָגען אויפ'ן געריכט, רעכען איך, וועט מען נישט בעדאַרפען. מיר דוכט זיך, אַז פאָרמאַן וועט פריי ווערען אפילו נאָך היינט אין אָוועד קאָן זיין.

— איהר זענט דערגאַנגען עפּיס נייעס? — האָט טאָליע אויסגערופען, — און אין איהרע אויגען האָט אויפגעבלאַנצט די האָפענונג.

— יאָ, און דעריבער האָב איך אייך געוואָלט זעהן! און אייך אָנטרויען עטליכע סודות, וואָס האָבען אַ שייכות צו דעם ענין.

ער האָט אַ שמייכעל געטון, און צוליב אַנ'אומבעוואוסטער סיבה האָט זיין האַרץ אָנגעהויבען שטאַרקער צו קלאַפּען.

פונ'ם גאַסט צימער האָט זיך פּלוצים דערהערט אַ געריש פון אַנ'איבערגעשטעלטען שטול.

— דאָס איז זי! — האָט טאָליע אַרויסגעשעפּטשעט — לאָמיר אַהין אַריין, אַנישט וועט זי זיך אָנהויבען פאָרצושטעלען גאָט ווייסט וואָס, זי וועט זיך אָבער באַלד לייגען שלאָפען, און מיר וועלען זיך דאַן קענען רוהיג אַדורכשמועסען.

קליין איז מיט איהר אַוועק אין דעם גאַסט־צימער.

אַ האַלבע שעה אַנ'ערך זענען אַלע דריי געזעסען ביים קאַמין און פריידליך געשמועסט.

דער אינספּעקטאָר האָט זיך איבערצייגט, אַז אַלץ, וועגען וואָס טאָליע האָט גערעדט, איז געווען פולשטענדיג ריכטיג.

מינע איז געזעסען רוהיג אויפ'ן שטול מיט די הענד צונויפגעלייגט אויף די קניע.

פון צייט צו צייט האָט איהר בליק פון אַ דערשראָקענער, פערייאָגטער חיה געבלאָנדזשעט איבער'ן צימער, פונקט ווי וואָלט געוואַרט, אַז אָט־אָט קאָן עפּיס באַלד פּאַסירען שרעקליכעס אימה'דיגעס.

גערעדט האָט זי זעהר שטיל. מורא האָבענדיג איבערצושרעקען די שטילע רוישען. וואָס זי האָט געהערט.

זיבען לאָמפּען האָבען בעלויכטען דאָס צימער, נאָר זייער שיין האָט נישט געקאָנט ציזייהען די דערדריקענדע אַטמאָספער פון שרעק, וואָס האָט ביסלעכווייז אָנגעהויבען צו ווירקען אויף קליינען.

ער האָט זיך די גאַנצע צייט בעמיהט צו פערהאַלטען געלאַסען, איבערצייגענד, כדי אַזוי אַרום צו אָפּווענדען די שרעק געדאַנקען פון מינען.

זי האָט איהם אויך די גאַנצע צייט רוהיג געענטפערט, נאָר עס איז געווען קענטיג, אַז איהרע געדאַנקען זענען נישט דאָ געווען, נאָר האָבען געבלאָנדזשעט ערגיץ ווייט־ווייט.

— מאָרגען וועט זיך קלאָהר אַרויסווייזען: ווער ס'וועט פערטיידיגען פאָרמאַנען — האָט קליין גע'טענה'ט — מיר דוכט זיך, אַז פערטיידיגען איהם וועט ע. דער בעסטער אַדוואָקאַט אין וואַרשאַ. דאָס מיין איך וועט אַזוי זיין אין דעם פאַל, ווען ס'וועט נישט געלינגען אויסצומיידען אַ פּראָצעס; איך האָב אָבער אַ גרונד צו טראַכטען, אַז קיין געריכט וועט נישט פאָרקומען, און אַז דער ריכטיגער מערדער וועט זיין אין אונזערע הענד נישט שפּעטער, ווי אין אַ וואָך אַרום.

— איך וואָלט זיך נאָך אַמאָל וועלען זעהן מיט האַררי'ן — האָט מינע אַרויסגעשעפּטשעט, נישט אויפהויבענדיג די אויגען — איהר האָט מיר געזאָגט, אַז דאָס וועט מען קענען פועל'ן.

— יאָ, איך האָב פאַר אייך צוגעגרייט אַ זעהונג אויף מאָרגען!

— איך דאַנק אייך! — האָט זי שטיל אַ זאָג געטון.

— אייך אינטערעסירט נישט אָבער, זעה איך, פריילין ווייס, דאָס וואָס איך האָב נאָר וואָס געזאָגט? אַלזאָ, זאָג איך אייך נאָך אַ מאָל: איך האָב ענטדעקט אַ זעהר ווילטיגען, ערנסטען שפּור.

דאָס מיידעל האָט אויף איהם טריב געקוקט.

— וואָס פאַר אַ שפּור? — האָט זי איבערגעפרעגט, נישט־פערשטעהענדיג, וואָס ער רעדט. — איך דאַנק אייך זעהר פאַר אייערע בעמיהונגען אין דעם ענין, און פאַר דעם מיטגעפיהל אין בעצוג צו אונז!

קליין האָט אַ שמייכעל געטון.

— יאָ! ווען מיין לייטונג וואָלט געוואוסט, אַז איך אליין זוך אַ פערטיידיגער פאַר דעם מענשען, וועלכען איך האָב אַרעסטירט מחמת פערדאַכט אין בעגאַנגענעם מאָרד — וואָלט עס זיך נישט איבעריג צוגעדינט מיין קאַריערע.

מינע'ס פּנים האָט עטוואָס אויפגעלויכטען, און איהר בליק האָט צושטרייט געזוכט אין צימער.

— וועגען וואָס פאַר אַ שפּור רעדט איהר? — האָט זי צוטראָגען אַ פרעג געטון.

(פאָרטזעצונג קומט).

די נאָהנסטע טעג ערשיינט דער
ערשטער נומער
פון דער לאָדזער אילוסטרירטער צייטשריפט
"פּוילישער מאַנטשעסטער"
וועגן אַלע ענינים ווענדען זיך
Redakcja „Pojliszer Manchester"
Skrzynka pocztowa 230.

ס'איז געפונען געוואָרען
איינגע פּראָטעסטען
אויף אָרדרע ד. גראָס.
אָפּצונעהמען אין אַדמינ. געגען אַנאָנס קאָסטען. 1159

Dr. A. MAZUR
צוריקגעקעהרט.
ווסכאָדניא 65, טעל. 66-01

אזהרה גדולה מהראַבינאַט.

1) די פישערס מוזען זיין פאָרזיכטיג, אַז די פיש זאָלען זיי שוין האָבען אין פרייטאָג, דען אין פאַל עס וועט חלילה פאָרקומען, אַז מען וועט פיהרען די פיש אין שבת וועט זיין אסור צו עסען די פיש אין יום-טוב.

2) יעדער יוד זאָל זיך אָנגרייטען פיש און עופות פרייטאָג אויף ביידע טעג יו"ט. אין פאַל עס איז וועמען זעהר נויטיג צו נעהמען פיש אָדער גע'שחט'ענע עופות אין יו"ט, מוז מען זיין זעהר פאָרזיכטיג, עס זאָל נישט פאָרקומען קיין חילול יו"ט, ד. ה. נישט געבען געלד, נישט שרייבען, נישט וועגען. אויב עס קומט פאָר אַ חילול יו"ט ח"ו איז דאָס מאכל אסור גאַנץ יו"ט.

3) אין דער יאַטקע ביי פינטשע פוקס, זשגאָווסקאַ 74 טאָר מען נישט קויפען פלייש אויף כשר.

לאָדזער ראַבינאַט.

טליתים-פאַבריק
אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית, צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל
ביי **א. ח. ציטרינאָווסקי, קאַמיעננאַ 1.**
אין 2. טויער, פּאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך!
בעמ.: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צום וואַשען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים הספעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טע. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 6—7
ד"ר רזשאַנער	הויט און נעשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יזמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורטס-הילף	11—1½ 5—6
ד"ר קאָנאָר	כירורגישע-קראַנקהייט	4-5 זונ. 1—2
ד"ר ווייסבערג	אינ. קר. לונגען-קר.	11—1 5½—7
ד"ר שוּפעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענסקי	צאָהן-ארצט	3—7
י. ראָזעס	צאָהן-ארצט	9—2

צאָהן-טעכניק, בעליכטונגען, קוואַרצען, מאַסאַזשען א. א. וו. בײַ דער לעטשניצע איז נעעפנט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט
אַלערלײ אַרטען קראַנקהייטען פון קאָפּ (מאָרדן) ביז רעקטאַל קראַנקהייטען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלײכטונ-גען, קאָרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע ספּעציעלע אָפּעלזיען. אַ קורס פאַר שטאַטלער.
איבערגעבונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
ווזיזט אין דער שטאָט.
ערצטליך-קאָסמעטיש. גאַבינעט
ד"ר. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונט

KAWIARNIA i RESTAURACJA „LOUVRE"
Piotrkowska 86, Tel. 27-27, Gab. 61-68
גיט אַרויס ווי אין בעַר
צובייסען קאַלטע און הייסע, :-: פּאַשטעטציקעס רעקלאַמאָווע
צוקער-געבעקס פון אייגענער אויסאַרבייטונג.
דאָס לאָקאַל איז גרינדליך רעמאָנטירט.
אין דער צייט פון פעספּער און אָוונטברויט שפּילט אַ אויסגעצייכנטער אָרקעסטער
די פּרייזען זענען מעסיגע.

וואָרנונג!
אַזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד-בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס געעהרטע פובליקום, אַז די
עכט-פּאַטענטירטע **בעטעז** עכט-פּאַטענטירטע
זענען פּערזעהען נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע
PALMA-PATENT
פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.
— צו בעקומען אין אַלע געשעפטען. —
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל
ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאָס, אויף רעדלעך.
מאַטראַצען געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע.
קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.
בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס אָדער ברוין 17 זל., פאָלאָווע-בעטלעך 14 זל.
רעיעלע בעהאַנדלונג. :: פאַבריקס-פּרייזען. :: זעמטליכע רעפּעראַטורן.
הורט! **לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85.** דעטייל!

Dr. med.
E. Szereszewska
CEGIELNIANA 66, telefon 65-45.
קינדער-קראַנקהייטען
888 נעמט אָן פון 12—1 און פון 4—6 נאָכמ.

LEKARZ DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08-31.
היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע צייהן- און מונד-קראַנקה. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע צייהן. נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

Dr. med. M. KERSZNER
קינדער-קראַנקהייטען
נעהמט-אָן אין דער לעטשניצע אויף בזשעזשינער 11
בעראַטונג 4 זל.
נעהמט-אָן אינדערהיים פון 2 ביז 3 נאָכמיטאָג אויף
זשעלאַנאַ 16, טעל 51-96.

אל תתהלל ביום מחר!!
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אָפּ אויף מאָרגען
נאָר, אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען מאַנדאָווע זאַכען זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ
פעטריקאָווער 17 הויף גאַנג זאַכאָדניאַ 52
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אויסטאַוו אַלערליי ביטעס, קלאָזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויך אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס ציווילנע און קאַרנע אַפּאַזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין יורזשאָנד-ראָזיעמטשי, וועגען פעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטע דאַראָוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך אייבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציעליסט פון שותפות-אַקטען. מיט אַכטונג
י. מאַנעלאַ רעכט-קאָנסולענט.

Dr. med.
L. Pikielny
אוראָלאָג
NAWROT 8
tel. 19-90
צוריקגעקעהרט.

Dr. med.
J. HERSZFINKIEL
15 Zawadzka 15,
telefon 11-87
קינדער-קראַנקהייטען
געמט אָן פון 8—10 פאַרמ.
און פון 3—5 נאָכמיטאָג.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט און ווענערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט-הייל אינסט. געמט אָן פון 4—7 אין אָוונט
צוריקגעקעהרט

לעכער
מאַשינאָווע
ווערען אָנגענומען אויסצוניהען צו ביליגע פרייזען
ביי **ג. נאָרדמאַן**
29 צעגעלניאַנאַ 29

עס ווערט געזוכט
א מעדעל צו נייען אויף אַ נייה-מאַשין ווי אויך אַ מעדעל אויסצופערטיגען סוויטערס אויך אַ לערן-מעדעל צו ערפאַהרען
ביי פריימאַן גלובנע 46.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 25-go do poniedziałku, dnia 1-go października 1928 r. włącznie.

dla dorosłych: **dla dorosłych:**
„Parada Rekrutów"
Komedja w 10 aktach. Nad program:
Koko, król powietrza i Kajtuś, spotowiec.

dla młodzieży: **dla młodzieży:**
„Męczennik Sportu"
Komedja w 8 aktach. Nad program:
Koko, król powietrza i Kajtuś, sportowiec.
W poczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofonicz

שפּאָרט-געלד!

קויפט
שירמס, שטעקענס
נאָר אין דער ווערקשטעל פון
ס. פייגענבוים, נאַרוטאָוויטשאַ 19
ווייל איהר קענט דאָרט קויפען מיט 25% ביליגער ווי איבעראַל.
אַכטונג! עס ווערען אָנגענומען אַלערליי רעפּעראַטורען און דעקונג.

אַכטונג ה"ה פריזיערס!!!
לכבוד יום-טוב
עמפּפעהל איך אַ גרויסען אויסוואַהל פון:
קעלנישע בלומען-וואַסער 3.20 אַ קילאָ
וועזשעטאַל „ 1.40
בריליאַנטין „ 3.40
פראַנצויזישער לאַקיר 45 גר. אַ דעקאַ.
איך בעזיץ אַ רייכען אויסוואַהל פון ראַזיר-מעסערס, פּלאַטין- און שטאַהל-זאַכען צו פאַבריקס-פרייזען. מיט אַכטונג
י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11.
טעלעפאָן 92-75.
בעמ.: פאַר ענגראָסיסטען — געהעריגער ראַבאַט און גינסטיגע בעדינגונגען.

LEKARZ-DENDYSTA צאָהן-אַרצט
Jakòb Karmazyn
2 פּאָלודניאָוואַ 2
צוריקגעקעהרט.

לעטשניצע פון דאָקטויר'ס ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	9-11 3-4½
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקהייטען	11—1
ד"ר לוביטש	הויט און געשלעכט-קר.	12½— 1½
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12½—½
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1—2
ד"ר בערגסאָן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען. עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג—היזיטען אין שטאָט.— אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמע און בלוט
אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
ד"ר לאַזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ
צאָהן-אַרצט 10—1 3 6
קינסטליכע צייהן, קאָראָנען, פּאָמבען א. אַ. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

אַבאָנעמענט-פּרייז פּאָרן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—20 גר. אין דער ריש 7 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ 4 „
נאָך פּערזענליך-שריפט בעטן טעקסט—1 „ „ „ „ 15— „ „ 7 „
פּרייזער דער שפּאַלט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. פּאָלדזינגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנעמענט-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען אין דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען טייטאָג אין ביזנעס.

Za Wydawnictwo „Majer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Braustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann
Czcionkami i druk. „Majer Folksblatt", Piotrkowska 21.